

Pyhäjärvi

Torstai 13. marraskuuta 2014

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 11 59. vuosikerta

YLE avautui Pyhäjärvi-seuralle

Vpl. Pyhäjärvi-Seuran retkeläiset pääsivät yleisöksi televisiossa lauantaisin esitettävään Uutisvuoto-ohjelmaan.

Samalla retkellä 25 hengen ryhmä sai tutustua Yleisradion studioihin ja muuhunkin toimintaan. Ihmeteltävänä oli mm. museotavaraa, kuten vanhoja televisioita ja radioita.

Puvustamon aikaansaannokset osoittautuivat valtaviksi, mutta valitettavasti enää asujen lainaaminen ei ole mahdollista.

SIVU 3

Kristiina Oras-Walliin nappaamaan selfie-kuvaan pääsivät Kaarina Pärssinen (vas.), Stan Saanila ja Kristiina Oras-Walliin.

15-vuotiaana siivoamaan sodanjälkeisiä koteja

Jenny Hutri o.s. Ijas oli nuori tyttö, kun hän joutui pakenemaan talvisotaa eikä paljon ikää ehtinyt karttua lisää, kun hän palasi siivouspartiossa kotiseudulleen takaisin jatkosodan alettua. Nyt 90-vuotiaana hän iloitsee läheistään ja lämmittelee muistoja. SIVU 5

Syntyykö Taubilasta uusi kuvakirja?

Taubilan hovi Pyhäjärvellä omaa värikkään historian rankoista lahjoitusmaa-ajoista ja talonpoikien orjuutuksesta alkaen. Suomalaisten tuntema makeistehtailijasuku **Fazer** hankki kartanon haltuunsa 1918.

Kartanon vaiheita käsittelee tämän lehden pääkirjoituksessa Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön ja Pyhäkylä-Seuran jäsen **Mauri Hauhia**. Hän kertoo, että toiveissa on saada Taubilasta tulevien vuosien aikana vielä uusi kuvakirja.

SIVU 2

Tuomas Seppänen matkalla kohti Rio De Janeiroa

Siitä on jo viisi vuotta, kun viimeksi kerroin moukarinheittäjä **Tuomas Seppäsen** suurista tavoitteista. Silloin hän urheili vielä viimeistä vuottaan nuorten sarjassa. Sen jälkeen hän on edustanut Suomea mm. Barcelonan, Helsingin sekä tänä vuonna Zurichin EM-kisoissa. Lisäksi edustuksia on tullut mm. Euroopa-Cupissa Irlanti, Turkki sekä Universiadit Kiina ja Venäjä.

Tuomaksen pappa, maanviljelijä ja sotaveteraani Keikyältä **Onni Seppänen** on syntynyt VPL Pyhäjärvellä Montruan kylässä. Mainittakoon, että Onnin vaimo **Kaisa** täyttää 90 vuotta 28.10.2014, onnittelet Kaisa-mummille ja siunausta hänen elämäänsä.

Jutun kirjoittaja, **Markku Seppänen** asuu perheineen Porissa, kuten Tuomaskin.

Tuomas valmistui raketinurkiksi v. 2012. Hän on kahden lapsen perheenisä. Viimeiset vuodet hän on työskennellyt Danske

Bankissa Porissa. Kiireistä on ollut urheilijalla, joka tähtää huipulle tosissaan.

Tätä kirjoittaessani Tuomas on juuri palannut SUL:n leiriltä Pajulahdesta. Perheenisänä hän on nykyisin osallistunut leirityksiin vain Suomessa. Hän on saanut myös tuntea nahoissaan viimeisten vuosien aikana sanonnan: ”urheilija ei tervettä päivää näe”.

Nyt Tuomas tekee yhteistyötä japanilaisen moukarilegenda **Koji Murofushin** kanssa. Ensimmäinen tapaminen oli vajaa vuosi sitten Tanhuvaarassa. Nyt on suunnitteilla toinen tapaaminen loppuvuodesta. Yhteistyö on tuonut muutoksia Tuomaksen harjoitteluun. Vuoden 2004 olympiavoittaja ohjeistaa Tuomasta muun muassa kehon hallinnassa ja -huoltamisessa. Murofushi on väitellyt tohtoriksi moukarinheiton biomekaniikassa.

Tuomas ja muutkin suomalaiset moukarinheittäjät ovat saaneet paljon syventävää tietoa ja hyviä vink-

kejä esimerkiksi siitä, mitä lihasryhmiä kannattaa vahvistaa. Määrästä latuun on nyt periaate. Yksi suuri muutos on keuhonhallinnan lisääminen alkuverryttelyihin. Se vie aikaa, mutta siitä on ollut iso apu. Esimerkiksi tänä syksynä Tuomas pääsi aloittamaan uuden kauden ilman kipuja.

Zurichin EM-kisoissa tänä vuonna Tuomas pääsi ensimmäistä kertaa finaaliin. Yksi askel kohti huipua tuli saavutettua. Ensi heinäkuussa pääsee kisamaan kotistadionille Poriin. Tavoitteena viiden perättäisen SM-hopean jälkeen on vain Suomen mestaruus. Tavoitteena on myös Pekingin MM-kisojen finaali.

Suurin tavoite siintää kahden vuoden kuluttua Rio De Janeiron olympialaisissa. Toivottavasti silloin ja muulloinkin kisoissa karjalaisten laulun sanoin: Karjalasta kajahtaa!

MARKKU SEPPÄNEN

Tuomas Seppänen
HAMMER

* 16.5.1986
COACH: Juha Lahtinen
CLUB: Noormarkun Nopsa Pori
PB: 75.31 Kuortane FIN 25.6.2011
SB: 75.22 Kuopio FIN 1.8.2014

PROGRESSION:
2010 74.73 Kajaani FIN 6.8.
2011 75.31 Kuortane FIN 25.6.
2012 73.67 Halle GER 19.5.
2013 74.14 Kuortane FIN 3.8.

Tuomas Seppänen jatkaa nousujohteisella urheilu-urallaan, ja tähtäimet ovat korkealla mm. japanilaisen moukarilegenda johdolla.

13. marraskuuta 2014

Taubilan hovin historiaa ja muistoja kootaan

Pyhäjärvellä Taubilan hovin varhaisempi historia on ollut vieraiden isäntien hallitessa raskas ies kartanon alustalaisille. Kartanoa hallitsevien omistajien emämaassa Venäjällä oli maaorjuus vielä vuonna 1860.

Jo Taubilan hovia perustettaessa hädettiin useita kyliä asukkaineen uusille asuinsijoille, aina pitäjän syrjäisille alueille asti. Vielä vanhempi sukupolvi ja isovanhemmat ovat kertoneet muistojaan ja uskomattomia tarinoita noilta ajoilta, miten orjuuttavassa pakkotyössä ropotissa raadettiin.

Taubilan mahtavat viljamakasiinin pylvää ja piiskapetäjä näkivät kärsimyksiä, joita esivanhempamme ovat kokeneet lahjoitusmaakautena.

Kun **Karl Fazer** osti Taubilan hovin v. 1918, olot alkoivat muuttua. Parannettiin asuinoloja huomattavasti esimerkiksi rakentamalla Kalmiston alueelle neljän perheen taloja tilan muonamiesten käyttöön. Kunnostettiin päärakennus ja muut asuin- ja talousrakennukset, koski valjastettiin rakentamalla mylly ja sähkölaitos sekä muita talousrakennuksia.

Uusi kehityskausi alkoi hovin historiassa, kun Fazer antoi valtuudet valitsemaalleen tilanhoitajalle, jota kartanon väki suuresti kunnioitti. Tilanhoitajalla oli apunaan alansa tuntevia miehiä ja naisia, jotka hyvällä esimerkillään ja taidoillaan saivat työt hoitumaan parhaalla mahdollisella tavalla, ja Taubilan hovi saatiin nostettua rappiotilasta tuottoisaksi kartanoksi.

Karjanjalostus sai vauhtia, kun sekarotuista sekä suomenkarjaa uusittiin. Oli myös muita kotieläimiä, kuten hevosia, lampaista, sikoja sekä monipuolinen siipikarja.

Nyt suurten uudistusten alkaessa tarvittiin myös rahaa uudistusten rahoittamiseen. Karl Fazer Taubilan metsiä kulkiessaan ja katsellessaan, niin taitavana liikemiehenä kuin luonnon tuntevana, arvioi saavansa hyvät tulot metsän myynnistä ja saikin sitten moninkertaisen rahamäärän puunmyyntituloina maksamastaan Taubilan hinnasta. Taubilan hovin metsät olivat kasvaneet hakkaamattomina vuosisadan ajan. Suuret metsätyöt alkoivat toisen vuosikymmenen alkupuolella. Hakkuualueelle rakennettiin kapearaiteinen rautatie, jota pitkin pässiveturilla puutavara vedettiin Myllypellon asemalle, josta miljoonat kuutiometrit puutavaraa matkasi maailman markkinoille. Tätä ihmettä kävivät kotimaiset ja ulkomaiset lähetystöt katsomassa, miten upeita puunrunkoja kuljetettiin.

Taubilan hovi Pyhäjärven rannan suuntaan.

Ensimmäiset traktorit ilmestyivät kartanon pelloille 1920-luvun puolivälissä, vaikka hevosilla tehtiinkin suuremaksi osaksi kynnöt ja muut peltotyöt sekä kuljetukset. Taubilan hovin vaikutus ympäristön taloudelliseen kehitykseen oli monipuolinen. Monet pyhäjärveläiset perheet ansaitsivat toimeentulonsa joko suoraan hovin palveluksessa palvelijoina, karjan hoidossa, peltotöissä tai muuten tekemällä yhteistyötä hovin kanssa, kuten puiden ajoa metsätyömailla.

Toimet keskeytyivät Taubilan hovin jäätyä talvisodan jälkeen Neuvostoliiton hallintaan, jatkuen taas välirauhan jälkeen, kun Kannas saatiin vuonna 1941 vallattua takaisin. Kuitenkin työt ja toimet loppuivat lopullisesti jatkosodan jälkeiseen vuonna 1944 Neuvostoliitolle luovutukseen. Tilanhoitaja sai evakuoituskäskyn 12.09.1944. Silloin tarvittiin paljon voimia ja ihmisiä kuljettamaan tavarat ja eläimet muualle Suomeen. Kärryt ja muut kuljetusvälineet lastattiin täyteen tavaroita, naiset ja vanhemmat lapset kävelivät lehmien kanssa pois Pyhäjärveltä. Matkan raskautta lisäsi vielä se, kun oma koti piti jättää toistamiseen vieraisiin käsiin.

Taubilan hovista on paljon kirjoituksia, jotka ovat "sirpaleina" monien lehtien palstoilla ja kirjojen sivuilla sekä arkistoissa, lukuunottamatta **Pentti R. Lehtosen** Taubilan hovi -kirjaa, joka perustuu Lehtosen perheen kuvakoelmaan ja muistoihin.

Työt tilalla olivat varmasti aika raskaita, vastapainoksi tarvittiin varmaankin jotain yhteisiä tilaisuuksia tai illanviettoja, vaikka vapaa-aika jäikin hovin ja kotona tehtyjen töiden takia vähäiseksi. Vapaa-ajan vietosta ei ole paljoakaan kirjoitettu.

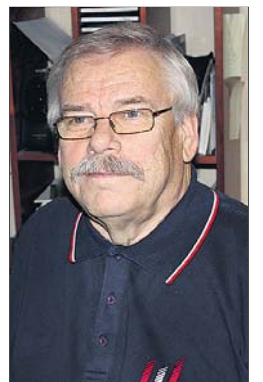
Hiljakkoin esiin tulleen, vielä julkaisemattoman aineiston innoittamana Taubilan hovista heräsi ajatus uudesta Taubilan hovia käsittelevän kuvakirjan laatimisesta, joka olisi tavallaan jatkoa Vpl Pyhäkylän koulupiirin, (myöhemmin Vpl Pyhäkylä-Seura), toimittamalle kaksiosaiselle Kaunisti Vpl Pyhäjärveä -kirjalle, sekä täydentäisi Lehtosen julkaisemaa kuvakirjaa laajemmalti, kokoomalla "sirpaleet" yhteen, koskemaan niitä asioita, mitä hovissa tehtiin, miten ja millä tavoin?

Taubilan hovi ja Kalmiston talot olivat isäni ja äitini sekä tätini kertomuksia kuunnellessa tullut tutuksi. Myös kummisetäni kanssa keskustellessa puhe kääntyi usein Pyhäjärvelle, Taubilaan ja Kalmistoon. Vuosia myöhemmin käydessäni Kalmistossa ja Taubilan hovin rannassa palautuivat tarinat muistiini ja herättivät kiinnostukseni hovin historiaan, elämään ja tapahtumiin.

Olisiko vielä lisää olemassa Taubilan hovien koskevaa aineistoa kuvia ja muistoja, joita ei ole vielä julkaistu tai tallennettu?

Otan mielelläni lisää kuvia, muistoja ja kirjoituksia vastaan, tallennettavaksi jälkipolville ja mahdollista uutta Taubila kuvakirjaa varten. Mikäli kuvakirjahanke saadaan toteutettua, ajateltiin hankkeen saatavan valmiiksi vuoteen 2018 mennessä, koska silloin tulee kuluneeksi sata vuotta Taubilan hovin siirtymisestä Karl Fazerin omistukseen.

MAURI HAUHIA
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen varajäsen

Vainajien muistopatsaan vihkimisestä kulunut 60 vuotta Huittisissa

Viime sotiemme seurauksena jouduimme pakkoluovuttamaan mm. Karjalan kannaksen Neuvostoliitolle. Tämän seurauksena rajan taakse jäi kymmeniä kirkkoja, hautausmaita, sankarihautoja, kenttähautausmaita jne.

On ymmärrettävää, kuinka kova ikävä ja kaipaus muualle evakkoon siirretyllä väestöllä oli rakkaitensa haudoille. Aika pian kävi selväksi, että rajan taakse ei ehkä koskaan pääse? Huittisissa, niin kuin monissa

muissakin karjalaisväestön sijoituskuunnissa, alettiin puuhata muistopatsasta Karjalaan jääneille vainajille.

Joulukuun 13. päivänä 1953 pidetyssä seuran kokouksessa kuultiin **Matti Heikkosen** selostus muistomerkkihankkeesta. Asiaa käytettiin useita puheenvuoroja, jonka jälkeen muistomerkki päätettiin hankkia Huittisiin. Hanketta vetämään perustettiin toimikunta, johon Karjalaseuran edustajaksi tuli **Vilho Luukkanen** ja seurakunnan edustajaksi kirkkoher-

ra **Toivo Salminen**. Muut jäsenet olivat: **Matti Heikkonen**, **Armas Kaasalainen**, **Reino Tatti**, **Niilo Kulonen** ja **Heikki Herra**. Piirustukset ja kustannusarvio päätettiin pyytää Karjalan Liitolta.

Me tämän päivän karjalaiset ja meidän ystävämme olemme syvästi kiitollisia silloisen Karjalaseuran puuhamiehille ja -naisille, jotka saivat vilja- ja rahakeräyksillä hankittua muistomerkkin.

Suuri kiitos kuuluu myös seurakunnalle, joka osoitti sille parhaan mahdollisen

paikan. Muistomerkki otettiin virallisesti käyttöön Pyhäinpäivänä 1954.

Tänä pyhäinpäivänä tuli siitä kuluneeksi 60 vuotta. Karjalan kirkot ja haudat on hävitetty lähes kaikki, mutta rakkaittemme muistoa ei kukaan voi viedä. Olemme saaneet 60 vuotta ja saamme edelleen tuoda muistomme ja kaipauksemme heitä ajatellen patsaaseen painettuina sanoin:

"Uus koittaa päivä suuri loistava, kun Herra saapuu kirkkaudessa ja pyhät yhtyy pyhiin taivaassa".

HEIKKI KIISKI

Karjala-seuran hallituksen jäsenet Seija Jokinen ja Pauli Paukku laskemassa kukkia Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille. Kuva: Yrjö Inkinen.

Naurunremakka tarttui Virkistävää tutustumiskäynti YLEssa

Erittäin harvoin komediaa teatterissa seurata saa nauraa niin aidosti, hersyvästi ja loputtomasti kuin mihin oli mahdollisuus seurata yleisönä Uutisvuoto-ohjelman tekoa. Pyhänpäivänä TV 1:ssä nähty ohjelmaa sitä edeltävänä päivänä nauhoitettaessa YLEn kolmosstudiolla oli hauskanpito kerta kaikkiaan mukaansatempaavaa! Nauru ja taputukset, jotka televisiota kotona tuijottava näkee ja kuulee, ovat täysin aitoja, tilanteessa spontaanisti syntyneitä!

Meille sattui oikein hyvä tuuri jo toukokuussa varaamamme retkipäivän suhteen. Uutisvuoto-ohjelman perushaustajien, ylituomari **Baba Lybeckin** sekä kapteenien stand-up koomikko **Stan Saanilan** (Stefan Olof "Stan" Saanila) ja kirjailija **Jari Ter- von** lisäksi osuivat tuona äänittämiskertana 31.10. vieraisiksi verbaalisesti lahjakkaat älyköt, toimittaja **Katja Ståhl** ja rap-artisti **Paleface** (**Karri Pekka Matias Miettinen**).

Emme tienneet paikalle mennessämme mitään siitä, ketkä kapteenit ja ketkä vieraat ovat paikalla. Toukokuussa valittavissamme oli toinen koko syyskaute- na jäljellä enää olleista kahdesta päivästä. Se toinen tarjolla ollut oli joululuspäiviä, 19.12.

Ohjelman tekemisestä opimme yleisönä mielenkiintoisia seikkoja. Ainakin sen, että siitä 1,5 tunnin pätkästä, minkä ajan nauhoitus vei, oli nähtävissä vain puolisen tuntia seuraavana päivänä ulos tullessa ohjelmassa. Ohjelman raakamateriaalin taitavasti leikaten lyhentäneiden kädenjälkeä ei erottanut televisiossa näkemässämme versiossa muusta alkuperäiseen verrattuna kuin joukkueiden saamien pisteiden äkillisestä kasvamisesta.

Vitsit menevät käsikirjoituksen mukaan

Lybeck, Saanila ja Tervo ovat kerta kaikkiaan sujuvia ja loistavia rooleissaan. Miten he jaksavatkin itse innostua asiasta kuin asiasta! Käsikirjoittamaton osuus eli nauhoituksen alussa käyty kymmenminuuttinen mojoava keskustelu sen kertaisten yleisövieraiden – Keravan Eläkkeensaajien, yhden sairaalassa käyvän vapaaehtoisten ja meidän pyhäjärveläisten 25-jäsenisen ryhmien – kanssa oli leikattu kokonaan pois.

Mutta sekin selvisi, jotta ohjelmaa tv:ssä katsottaessa spontaaneilta vaikuttavat, usein aika hulvattomat vitsit ovat kaikki ennalta tarkkaan käsikirjoitettuja.

Tutustumiskierros YLEn tiloihin alkoi pienen museokokoelman katselmuksella. Kuva: Kaarina Pärssinen.

Kiitos YLEssa töissä olevan seuramme hallituksen jäsen **Mervi Hopian** kaikki järjestelyt sujuivat mutkitta. Myös tunnin tutustumiskierros Studiotalon tiloihin heti Uutisvuodon nauhoituksen jälkeen onnistui, vaikka ajankohta oli epätavallinen. Kierroksen oppaana toimi **Anne Kempas**.

YLEllä tiloja 15 hehtaaria

YLEn tiloja on Länsi-Pasilassa kaikkiaan 15 hehtaarin alalla useita rakennuksia ja monet kerroksista ulottuvat syvälle maan alle.

Verrattuna läheisyydessä sijaitseviin Mainostelevisio (MTV) tiloihin, ovat YLEn käytössä olevat tilat huomattavasti laajemmat. Niinpä MTV joutuu vuokraamaan studiotiloja ja kalustoa ulkopuolelta, mm. YLEltä. Saimme kuulla, että mm. lauantaisin nähtävät MTV:n Putous-sarjan jaksot nauhoitetaan YLEn Studiotalossa.

Uutis- ja muutamilla ajan-

kohtaisohjelmilla on kiinteät lähetystilat alueella muissa rakennuksissa kuin Studiotalossa, minkä neljässä studiossa useimmat televisio-ohjelmista tehdään.

Meidät vietiin tutustumaan studioiden lisäksi mm. lavastamoon puusepänverstaaseen, puvustamoon ja tekniseen varastoon. Saimme kuulla puvustamossa, että uutisankkureiden esiintymisasuista osan he hankkivat itse, osa löytyy YLEn laajasta puvustamosta.

Vaikka puvustamon rekit ja hyllyt notkuvat tuhansista puvuista ja niiden työkaluista, ei YLE enää muutama vuoteen ole lainannut ulkopuolisille mitään puvustamosta. Lainaustoiminta oli aikoinaan niin suosittua, että lainaamo yksistään vaati Yleisradiolta 1,5 henkilötyövuoden pannonuksen. Puvustamossa työskentelee kaksi vakituista ompelijaa ja lavastamon puusepänverstaassa kaksi puusepää, mutta lisäksi käytetään tilapäistyövoimaa.

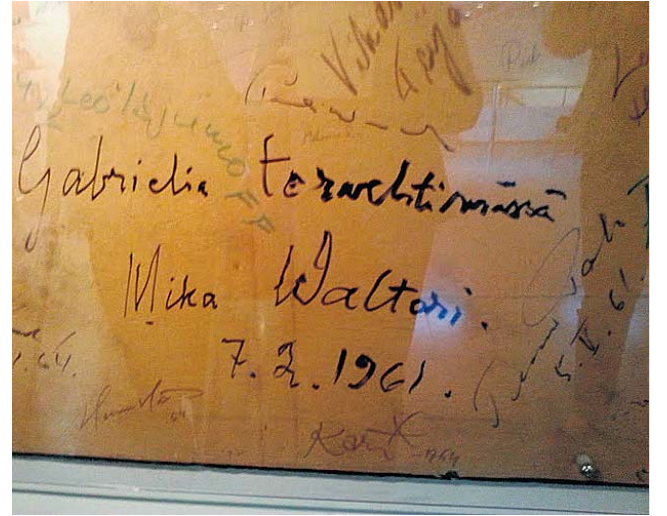
YLEssä meitä kierrättänyt opas **Anne Kempas**. Kuva: **Kristiina Oras-Wallin**.

Kaiken kaikkiaan YLEn palveluksessa on koko maassa yhteensä noin 3000 vakituista työntekijää.

KAARINA
PÄRSSINEN

Vanhoja vastaanottimia radio- ja televisioinnin alkuvuosikymmeniltä oli koottu Studiotalon pienen museoyksikköön. Kuva: **Kristiina Oras-Wallin**.

Tämä suurikokoinen käärepaperi, joka oli toiminut vieraskirjana YLEssä vierailuille merkkihenkilöille, oli vuosia sitten otettu talteen roskalavalta ja päässyt kehystettynä esille tilaan, missä on muitakin historiallisia esineitä. Paperilla näkyvät mm. **Mika Waltarin** 7.2.1961 ja **Tauno Palon** 5.5.61 nimikirjoitukset. Kuva: **Hilkka Sipponen**.

Ukkosen sukuseuran kuulumisia

Ukkosen sukuseura ry:n (Sakkolan Koukunniemi, Pyhäjärven ja Sakkolan Lohijoki) perinteinen sukujuhla ja sukokokous pidettiin Raumalla 16.8.2014. Paikalla oli 26 suvun edustajaa.

Varsinaisessa sukokokouksessa valittiin seuraavaksi toimikaudeksi hallituksessa toimimaan **Tuija Ukkonen** Ikaalisista, **Marjatta Laamanen** Nakkilasta, **Raimo Honkasalo** Porista, **Matti Laamanen** Nakkilasta, **Timo Ukkonen** Nakkilasta, **Anneli Soininmäki** Lempäälästä, **Mirja Blomqvist** Helsingistä, **Pertti Marttila** Raumalta sekä **Timo Ukkonen** Kangasalta. Toiminnantarkastajaksi valittiin **Osmo Juvonen** Helsingistä, varalle **Pekka Toivanen** Porista.

Sukuseuran jäsenmaksuiksi vahvistettiin 10 euroa / 2 vuotta, 20 euroa / 5 vuotta, 35 euroa / 10 vuotta, kannatusjäsenmaksu on 7 euroa vuodessa.

Sukukokous valitsi seuran 1. kunniapuheenjohtajaksi **Pauli Inkisen** Riihimäeltä.

Toimintasuunnitelman mukaan toimintaa pyritään kehittämään, vaikka sukokokouksiin ja sukujuhlaan osallistuvien määrä on vähentynyt.

Sukukirjaan kerätään ajan tasalla olevaa tietoa muutoksista, jotka julkaistaan lisälehtisessä. Kesällä 2014 valmistunutta lisälehtistä voit tiedustella **Tuija Ukkoselta** (lisälehtisen hinta on 5 e/2 e). Seuraava lisälehtinen ilmestyy kesällä 2015. Materiaalia siihen voit toimittaa Tuija Ukkoselle:

tuija.ukkonen@ikaalinen.fi tai
lisätietoja 040-7534241.

Ensi kesän sukokokous ja sukujuhla ovat la 15.8.2015 klo 13 Porin-Rauman seudulla, tarkempi kutsu tulee myöhemmin.

Järjestäytymiskokouksessaan sukuseuran hallitus valitsi varapuheenjohtajakseen **Raimo Honkasalon**, sihteeriksi **Tuula Ukkosen** ja rahastonhoitajaksi **Anneli Soininmäen**. **Marja-Leena Tuomisaari** ylläpitää edelleen seuran internet-sivuja, jotka löytyvät osoitteesta www.ukkoset.org. Voit lähettää kuvamateriaalia sivuille **Marja-Leena Tuomisaarelle**: marjaleena.tuomisaari@gmail.com.

Taimi ja Alfons Ukkonen olivat perustamassa aktiivisesti sukuseuraa. Taimi Ukkonen on siirtynyt ajasta ikisuuteen 7.8.2014. Hänet siunattiin USA:ssa 23.8.2014. Alfons Ukkosen viimeinen leposija on Isokyrön hautausmaalla.

UKKOSEN SUKUSEURAN HALLITUS

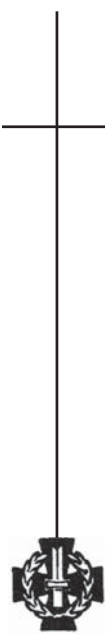
Rakkaamme
Vuokko Vieno Hagman

o.s. Koivusalo
* 17.05.1918 VPL Pyhäjärvi
+ 06.08.2014. Helsinki

Syvästi kaivaten ja kaikesta kiittäen
Tarja ja Esa perheineen
sukulaiset ja ystävät

*On päivä päättynyt, on tullut ilta.
On pursi irronnut maan laiturilta
ja saapunut on rauhan satamaan.*

Äitimme siunattiin haudan lepoon
läheisten läsnä ollessa 29.8.2014.
Lämmin kiitos osaaotosta.

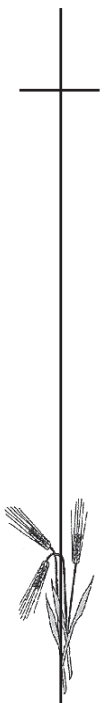
Rakkaamme
Hilkka Hilma Honkanen

o.s. Kinnari
s. 6.1.1927 Pyhäjärvi Vpl
k. 25.9.2014 Kouvola

*Levolle lasken, Luojani,
armias ole suojani.
Jos sijaltain en nousisi,
taivaaseen ota tykösi.*

Rakkaudella kaivaten
Paavo ja Marja-Leena
sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme
Raili Kaarina KANKAANRANTA

o.s. Kaasalainen
s. 25.04.1935 Vpl. Pyhäjärvi
k. 18.10.2014 Sastamala

*Kutsu tää ei tullut tietämättä.
Ovi rauhan maahan oli raollaan.
Vaan arvaamaton oli se illan hetki,
kun Herra tarttui käteen väsyneen.*

Kirsi perheineen
Kari perheineen
Sisarukset perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

*Kaikki on hiljaa mun ympärilläin
Kaikki hellää ja hyvää.*

Kari

Siunattu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Kirkonsanoma

Pyhäinpäivän jälkeisiä mietteitä

”Olen varma siitä, ettei kuolema eikä elämä, eivät enkelit, eivät henkivallat, ei mikään nykyinen eikä mikään tuleva eivätkä mitkään voimat, ei korkeus eikä syvyys, ei mitään luotu voi erottaa meitä Jumalan rakkaudesta, joka on tullut ilmi Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme”, kirjoitti aikoinaan apostoli Paavali Rooman seurakunnalle.

Marraskuun alussa vietettiin pyhäinpäivää. Pyhäinpäivänä, ja miksipä ei myös muulloin, muistellaan täällä ennen meitä eläneitä kristittyjä. Samoin muistellemme niitä läheisiämme, meille tärkeitä kanssamatkaajia, jotka ovat täältä ajasta ikuisuuteen siirtyneitä, omana elinaikanamme pois kutsuttuja.

Ihminen ei lopultakaan tiedä, mikä häntä odottaa kuoleman jälkeen, rajan tuolla puolen. Haihtuuko hän ihmisyyden historian virtaan, jossa hänen muistonsa säilyy yhden tai kahden, korkeintaan kolmen neljän sukupolven ajan, vai onko hän jossain toisessa

todellisuudessa ja toisessa olomuodossa, jossain silmiemme, ajatustemme, ymmärryksemme ja tajuntamme tavoittamattomissa. Ja koska emme lopultaakaan tiedä, me hapuilemme hiljaa sitä kohti, minkä luulemme edes jollain tavalla selittävän elämisen, olemisen ja kuolemisen mysteerii. Siksi me hapuilemme kohti Jumalaa.

Kuten apostoli Paavali aikoinaan, niin myös uskonpuhdistaja Martti Luther pohti ihmisen osaa tässä elämän ja kuoleman todellisuudessa, joka ympärillämmme vaikuttaa. Martti Luther nimitti sitä paikkaa, johon me kuolemamme yhteydessä siirrymme, Jumalan kädeksi tai Jumalan syliksi tai Jumalan unikamariksi.

Kuolemassa ihmisen ruumis pääsee lepoon ja sielu Jumalan syliin. Siinä se nuku kuu kaikkein parhaimmalla tavalla, pohti Luther. Nukuessaan sielu odottaa iankaikkisuuden aamun koittoa. Kuolemassakin ihminen on Jumalan tiedossa, hänen hyvytensä voiman

ympäröimänä, hänen halussaan, hänen kädessään, hänen sylissään, hänen unikammarissaan. Ja koska ihmisen sielu on näin kuolemassakin Jumalan hyvyden ja läsnäolon ympäröimä, hän on erällä tavalla osallinen Jumalan olemuksesta, osallinen kuolemattomuudesta. Kuolemassakin me uppoamme Jumalan suureen syliin, joka katkee sisäänsä kuolematomuuden. Pääsyn tuohon suureen syliin on ansainnut meille Jeesus Kristus omalla kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan.

”Jos minä tuonelaan vuoteeni tekisin, niin katso, sieläkin sinä olet Jumala”, lausuu psalminkirjoittaja.

Muistellemme edesmenneitä rakkaitamme ymmärrämme konkreettisesti sen, että kukin meistä on täällä vain rajatun ajan. Kristillinen usko tuo ihmisen katoavaisuuden keskele myös toivon näköalan. Kaikki ei pääty kuolemaan, vaan rajan tuolla puolenkin on jotain, mikä vielä on meille salattua ja tavoittamatonta, mutta joka odot-

taa. Kristinuskon keskeisin kulmakivi on usko ylösnousemukseen ja iankaikkiseen elämään.

Tämä usko antaa myös tälle elämälle tärkeän merkityksen, jonka varassa läheisensä menettänytkin voi jatkaa omaa elämäänsä. Jokaisella meillä on tehtävämme. Sen täytettyämme meidän kutsutaan Taivaallisen Isän kotiin.

Kun muistellemme edesmenneitä rakkaitamme, Kristuksen kuoleman ja ylösnousemuksen ansiosta kuolemattomuudesta osallisia pyhiä, mieliimme palautuu Jumalan uskollisuus ja armollisuus ihmistä kohtaan. Kristillinen hautaus on päättänyt kasteessa alkaneen matkan tästä maailmasta Jumalan luo. Siinä on kysymys osallisuudesta Jumalan elämään, joka ylittää ajan ja kuoleman rajat. Kuolema ei voi erottaa Jumalan lupauksista, joissa kaikkii rakkauden, lohdutuksen ja toivon sanoma.

JOUNI
HARTIKAINEN

Merkkipäiviä

Tuomas Musakka 95 vuotta

Tuomas Musakka edessä, takanaan lapset Pertti, Margit, Eira ja hänen miehensä Esa sekä Tuomaan nuorin tytär Laila, oikeassa laidassa Hannu Luukkanen.

Tuomas Musakka täytti 10.10.2014 Nokian Vastamajassa 95 vuotta. Tuomas oli kaksi vuotta sitten vielä omassa asunnossaan Nokian keskustassa. Kunnon heiketessä hän joutui viimein turvautumaan Vastamajan apuun.

Lapset olivat järjestäneet Tuomaalle juhlan Vastamajaan. Pöytä oli kattava, oli karjalanpiirakat munavoilalla, paljon eri kahvileipiä ja kokea täytkekakku. Pappi Arja Kuusniemi Nokian seurakunnasta piti puheen,

laulatti tuttuja virsiä, rukouli, jakoi ehtoollisen ja siunasi kotimatkamme. Tuomas on myös sotaveteraani, joka muistelee sotaa ja sodanjälkeisiä vaikeita aikoja vieläkin.

Tuomaalle tärkeä henkilö, Pertin vaimo Hely, sairastui eikä päässyt appeaan onnittelemaan. Kiitokseksi Tuomaalle ja hänen lapsilleen, että sain olla mukana Tuomasta onnittelemassa ja juhlimassa.

HANNU
LUUKKANEN

Rakkaamme
Raimo Vilho Pakarinen

s. 25.3.1933 VPL Pyhäjärvi
k. 7.10.2014 Huitinen

Kaivaten
lapset perheineen
sukulaiset ja ystävät

*Jäi jälkeesi piha hiljainen,
sen polut ja pensaat lintuineen.
Ei polulla enää kulkijaa,
vain muistot siellä asustaa.*

Siunaus toimitettu.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme
Anni Varpu Kaarina Kivistö

o.s. Laamanen

s. 23.3.1938 VPL Pyhäjärvi
k. 7.10.2014 Eura

*Vaikka tiesimme surun saapuvan,
silti toivoimme elämän jatkuvan.
Ei auttanut apu ihmisten,
ei rakkaus, rukous läheisten.
Saat nukkua luona enkelten.*

Kaipauksella muistaen
Keijo
Jouni ja Elina perheineen
Jaana ja Eero perheineen

Siunaus toimitettu läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta

Mei mummo, 90-vuotias Jenny Hutri elää parhainta aikaa

”Mei mummoksi” kutsuttu **Jenny Hutri** täytti Säkylässä 90 vuotta. Hän on syntynyt Viipurin läänin Pyhäjärvellä 13. lokakuuta 1924. Merkkipäivän aattona Lasse-poika julisti hänet heimopäälliköksi tapaamisessa, jonne lapset **Lea Pa-junen** ja **Lasse Hutri** olivat kutsuneet läheisiä.

Tyttärenpoika **Mika Pa-junen** kiitti mummosta, jonka leikin, turvan ja ante-laisuuden esimerkit kantavat läpi elämän. Kolmas ja neljäs polvi esittivät saman laulaen ihmisestä Jumalan kämmmenellä.

Sitten sai ruveta haastamaan. Niin ”päällikkö”, 90, kiersi pöydästä toiseen juttelemassa jokaisen juhla-vieraan kanssa. 62 vuodessa Jenny Hutri on kotiutunut Säkylään; silti ”sie” ja ”mie” ovat pysyneet maailman ihanimpina sanoina. ”Niin puhuvat ovat ko sukulaisi”. Se on kuin ennen juna-matkalla. ”Kene evväistä paljastui lanttukukko, tiesi et hää on kokenut saman tuskan ko mieki”.

– Vaan nyt mie elän elämäni parasta aikaa, ko on lapset, lapsenlapset ja lastenlastenlapset.

Skippo pitää muistin virkeänä

Lapsia mummon vieraanvaraisuus naurattaa, kun hän kahvittaa perheen koiran. Pihan haravoijille hän tarjoaa aina tukevan liha-keiton.

Muun siivouksen hän hoitaa itse, samoin pankki- ja kauppa-asiat.

– Kyl joka päivä pittää ulkona käydä, hän sanoo ja kehuu Säky-län toria, jonne linja-auto tuo väkeä.

– Muistin virkistykseksi pelaan skippoa, katson telkkaria ja teen neulakintaita. Ja osallistun tietysti karjalaisten ja veteraanien tilaisuuksiin.

Jenny on **Juho Ijaksen** ja **Helena**, o.s. **Kukko**, lapsista nuorin ja oli juuri täytännyt 15, kun talvisota alkoi. Sitä nykyläiset kysyvät aina, kun Jenny on kutsuttu kertomaan muistojaan. Kun lähtökäsky tuli, Jenny ja pari vuotta vanhempi sisko **Hilkka** ja **Aino**-titi lähtivät viimeisellä junalla. Isä ja äiti jäivät tyhjentämään kotia.

Pyhäjärven asukkaat siirrettiin Alavudelle, ja loputotalta tuntuva ajan päästä juna pysähtyi syrjäiselle Niinimaan asemalle. Jenny muistaa hyvillä mielin, kuinka Kiviniemen isäntä ma-joiitti heidät.

”Äiti, kerro sotasatu”

Jatkosodan alettua Hilkka-sisko ilmoittautui siivouspartioon. Jennynkin pääsi, vaikka ikää oli vasta 15. He puhdistivat taloja valloittajien jäljiltä, alkuun lapiolla, sillä siivo oli sanoinkuvaa-maton, kun ihmiset ja eläimet olivat majoilleet yhdessä.

Partio piti majaa kansakoululla. Jennyn koti Heinosen kylässä oli muuttaman kilometrin päässä ja vähän syrjässä muista taloista. Mäellä oli Niukkasen Heikin talo, oli Kiiverit, Kaasalaiset ja Äijöt.

Kotikylään oli kielletty menemästä, mutta tytöt menivät silti. Hilkka otti mukaan aseensa ja ampui varoitussalauksen. Se teho-si. Kotitalo oli tyhjä, mutta vesikattila kiehui hellalla. Tyttöjen halu nähdä koti sumensi vaaran tajun. Se alkoi selvitä vasta, kun saatiin tieto desanttien uhriksi joutuneen Tuomas-enon (Kukko) kohtalosta.

Partiossa tehdystä työstä Jennylle on myönnetty veteraanitunnus; lapsille tarina on ollut satu sodasta.

Jatkosota vei kodin

Jatkosodan alta oli lähdettävä ripeästi.

– Sotilas tuli yöllä sano-maan, että aamulla kello 6 oli oltava Räisälässä. Sieltä lemmiä ajettiin jalkaisin Piek-sämäelle asti.

Keuruulla väki ohjattiin uusille sijoille. Jennyn perheen ja suvun osoitteeksi tuli Vammalan seutu.

Veljistä **Aarne** kaatui 1944, **Toivo** haavoittui ja 1945 hän nai pohjalaistyön ja muutti Alavudelle. Myös isä ja äiti ostivat sieltä tilan ja perhe asettui yhteen.

Hilkka avioitui **Olavi Katilan** kanssa Vammalaan. Jenny meni naimisiin **Pentti Hutrin** kanssa ja perheen evakkomatka päättyi Jalasjärven ja Euran kautta Säkylään.

Kivijalka, kullerot ja kuusi-aita

Pyhäjärvellä Jenny on käynyt perheineen toistakymmentä kertaa. Kotipaikalla rakennukset on tuhattu ja Heinosten kylää jakava jokikin on kuivatettu. Paikan tunnisti vain kuusi-aidasta.

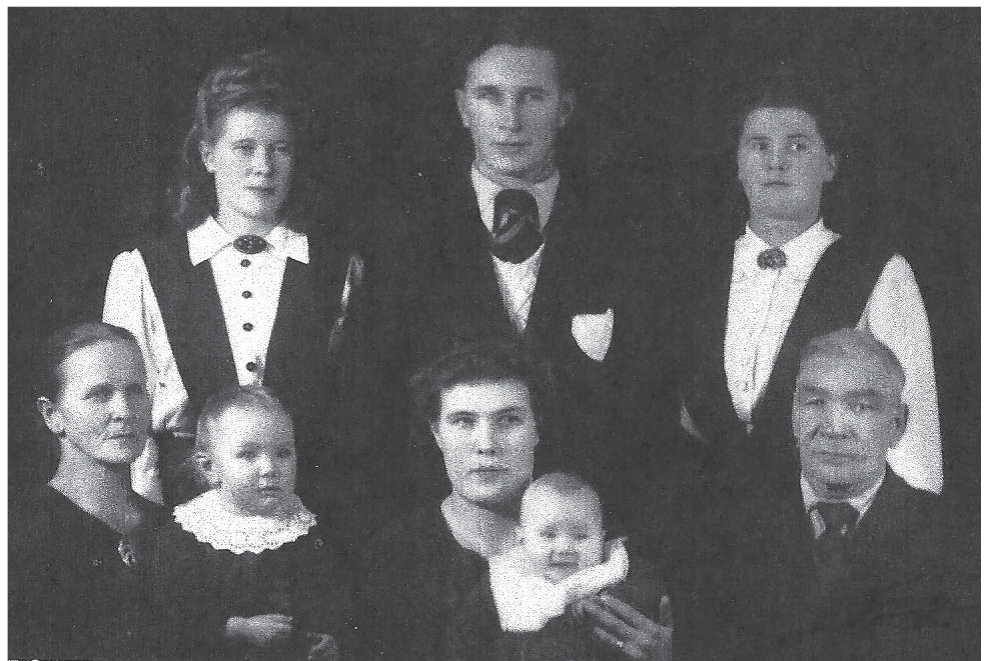
– Jatkosodan alkaessa kuusi-aita oli sen kokoinen, että isän mielestä se piti leikata, vaan leikkaamatta jäi.

Navetan kivijalka löytyi ja ajosilta ja kulleroita. Nyt samoja kukkia kasvaa Säkylässä, ja saunamäelle on kylvetty satakuntaista harjaneilikkaa ja sormustinkukkaa.

– En ole pahoillani talon häviämisestä. Mie saan muistella kotia sellaisena kuin se joskus oli, Jenny sanoo.

IRJA ANNIKKI
HYVÄRINEN

Kirjoittaja on Jenny
Hutrin Toivo-veljen tytär

Ijaksen perhekuva Tyrväällä vuoden 1947 alussa. Takarivissä vas. Jenny, 22, Toivo-veli ja Hilkka-sisko. Jennyn edessä äiti Helena sylissään pojantytär Annikki, miniä Irja sylissä pojantytär Eila ja isä Juho Ijas.

Mei mummo ympärillään lähisukua.

Merkkipäiviä

95 vuotta täyttää **Toini Pelkonen** o.s. **Vesikko** Vihdin Nummelassa. Toini on syntynyt Porsaanmäellä 22.11.1919 Maria (o.s. Kaasalainen) ja Matti Vesikon esikoisena.

KERRO PERHE-UUTiset

Pyhäjärvi-lehdessä. Julkaisemme joka numerossa tietoja perhetapahtumista. Muistathan kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun, kiitos!

Kirsti Kurosen uusi kirja syntyi hiihtäen

”Veto vedolta, työntö työnnoilta kasvoin kiinni siteisiin.”

Näin runoilee Lempäälässä asuva kirjailija **Kirsti Kurosen**, jonka nuoruuden hiihtäjäuraan vaikutti erityisesti häntä laduille kannustanut isä **Matti Kurosen**, juuriltaan Vpl. Pyhäjärven Sortanlahdesta.

Kirsti Kurosen uusi runokirja ”Suksin” julkistettiin lokakuussa. Suksin-kokoelman satanasaisissa runoissa hiihdetään metsissä ja järven jäällä, ladulla ja umpilumessa, mielessä ja maisemassa. Tänäkin kuutamossa, huomenna auringossa.

Tänä vuonna hänen kynästään on aiemmin ilmestynyt kaksi muutakin teosta: Runokokoelma ”Väärää verta” ja nuortenkirja ”Vili Voipio kyhää ja kynäilee”.

Kurosen on kiitetty valtakunnallisella Topelius-palkinnolla vuonna 2011.

-MRT

Kirsti Kurosen on tuottelias kirjailija, jonka seuraava teos julkistetaan keuhkavälillä. Kuva: Suvi Roiko.

Seikkailuja Laatokalla

Kurkijoki-juurinen esikoiskirjailija **Lassi Hakuinen** Tampereelta on julkaissut kirjan ”Laatokan sini – romaani suurilta vesiltä”. Kirjassa kuvataan mm. taisteluita Laatokan meririntamalla, mutta historiallisten tapahtumien lisäksi mukana on myös romantiikkaa, jännitystä ja ripaus mystiikkaakin. - MRT

Veteraanisukupolven mallia kannattaa seurata

Jatkosodan päättymisen 70-vuotismuistotilaisuutta vietettiin 21. syyskuuta Tampereella, Kalevan kirkossa. Karjalaisseurojen Tampereen piirin järjestämään tilaisuuteen juhlapuhujaksi oli kutsuttu Vpl. Pyhäjärvi-juurinen eversti evp. **Antero Pärssinen**.

Oheassa hänen puheensa kiitoksena veteraanien ja lottien sukupolvelle.

– Meille, jotka olemme eläneet 70 vuotta sitten, herää luonnostaan kysymys: missä olin 70 vuotta sitten? Minun osaltani vastaus on: Olin lopettelemassa koulupäivääni torstaina Uraisten kunnan Kynnämöisten koulussa. Olin aloittanut koulutaipaleeni kolme viikkoa aiemmin syyskuun ensimmäisenä päivänä toisen evakkoreissumme ensimmäisenä vuotena.

Olimme lähteneet Pyhäjärven Keljasta nuorimman sisareni ja veljeni kanssa evakkomatalle naapurin emännän mukana 20. kesäkuuta. Samana päivänä jolloin Viipurin kaupunki menetettiin traagisten taistelujen jälkeen venäläisille. Äitini ja kolme vanhinta sisarustani lähtivät samana päivänä kahden hevosen ja muun karjan kanssa jalan kohti Savonlinnaa.

Junamatkalla jouduimme Elisenvaarassa toteamaan jotain hurjaa tapahtuneen, kun savun hajussa härkävaunun ikkunaluukuista tirskelemme näimme ratapihalla savuavaa rojua. Junamme ajoi ratapihan ohi pysähtymättä ja otti tarvittavan halko- ja vesitäydennyksen parin kilometrin päässä ns. linjalta.

Päädyimme Jyväskylästä laivalla Korpilahdelle, jossa asuimme seuraavat kolme viikkoa kauppias **O. Vihin** yläkerran huoneessa. Äiti tuli meidät sitten hakemaan Uraisten Korvenrantaan, jonne hän oli tullut vanhempien lastensa ja karjan kanssa. He olivat tulleet maanteitse kävelen lähelle Savonlinnaa, Kallistahteen. Sieltä matka jatkui junalla Jyväskylään ja edelleen noin 40 km loppuverryttelynä kävelen Uraisille.

Meitä asui koko sen talvikauden Korvenrannan suuressa tuvassa neljä perhettä: **Pärssisiä** 8 henkeä, **Väinö Musakan** perhe 4 henkeä, **Uuno Musakan** perhe 3 henkeä ja **Kurosten** 4 henkeä. Kouluni aloitin 18 hengen tuvasta, koska isäni pääsi Konevit-san saaren lähipuolustusosaston johtajan tehtävästä siviiliin vasta lokakuun puo-

livalissä. Tässä en malta olla toteamatta, että silloinen vänrikin sotapalkka kuu-kaudessa oli pienempi kuin tämän päivän varusmiehen päiväraha.

Korvenrannasta oli Kynnämöisten koululle matkaa yli neljä kilometriä. Matkaseuraahan oli, koska meitä lähti samasta tuvasta alakouluun kolme lasta. Matkat kuljettiin kävelen, kunnes tuli talvi, jolloin tietenkin hiihdettiin.

Syyskuu 1944 oli Suomen kohtaloissa suurten ratkaisujen aikaa. Aselepo saatiin aikaiseksi syyskuun 4. päivänä ja välirauha allekirjoitettiin 19.9.

Minulla oli elokuun loppulla tilaisuus käydä jatkosodan ratkaisun kannalta keskeisillä taistelupaikoilla suomalaisten eri puolustusasemissa Karjalan kannaksella. Oli mielenkiintoista nähdä mm. Siiranmäen taistelumaastot, jossa evl. **Adolf Ehrnroth** saavutti ehkäpä suurimmat maine-tekonsa, ja jossa kansakoulun opettajani Huittisten Sammusta vuodelta 1948-49, **Taisto Ahtola**, taisteli komppanian päällikkönä. Hänethän tunnetaan myöhemmin Hämeenlinnan taidemuseon intendenttinä ja menestyneenä taidemaalarina.

Samoin maastot Talissa, Portinhoikassa ja Ihantalassa, meidän torjuntavoitomme varmistaneella alueella, muistuttivat omalla tavallaan niistä uhrauksista ja siitä peräänantamattomuudesta, jolla joukkomme taistelivat noilla seuduilla, kuten koko laajalla rintamalla viimeisiä Ilomantsin voittoja unohtamatta.

Noiden torjuntavoittojen hedelmistä me olemme saaneet nauttia itsenäisessä Suomessa jo yli 70 vuoden ajan. Näinä vuosina väkilukumme on lisääntynyt viidenneksellä ja elintasomme moninkertaistunut. Miltä tämä positiivinen, monet muut valtiot ohittanut kehitys on saatu aikaa? Vastaus on yksinkertainen: kovalla, sitkeällä työllä.

On syytä muistaa, että sotiemme ihmeen saivat aikaan 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alkuvuosina syntyneet sukupolvet. Heidän ansiostaan myös taloudellinen kehityksemme lähti sotien jälkeen vireästi käyntiin.

Meillä itäisen Karjalan kannaksen pitäjissä, jotka olivat olleet ns. lahjoitusmaapitäjiä, tapahtui elintasossa selvääkin selvempi kehitysrysäys vuodesta 1905, jolloin lahjoitusmaatilat voitiin ostaa Suomen valtiolta perintötiloiksi. Elämään saatiin uutta puhtia kun koko työpanos saatiin omaa taloutta ja toimeentuloa kehittämään.

Lahjoitusmaakautenahan osa työajasta oli käytettävä hoveissa ns. ropotin tekemiseen. Eikä olojen parantamiseen oikein luotettu ennen kuin tilat oli virallisesti saatu täysin omaan omistukseen perintötilakontraheilla.

1930-luvun loppuun mennessä oli esimerkiksi Pyhäjärven peltopinta-ala kaksinkertaistunut. Tämä selittyy kaskimaiden ja niittyjen muuttamisella pelloiksi. Samaan aikaan koehen- nettiin elämän edellytyksiä mm. runsaalla koulutustoi-minnalla.

Rakennuskantaa uusittiin myös ripeästi. Mm. meillä isäni rakensi 1920-luvulla varusmiespalveluksesta päästyään tilan kaikki rakennukset uusiksi. Samoin tapahtui lähes kaikilla maatiloilla samalla kun myös viljelymenetelmät kehittyivät valtakunnan yleisen kehityksen mukaisesti ripeää tahtia – myös koulutus- ja kurssitoiminnan ansiosta.

Elämä siis hymyili 1930-luvun lopulla Karjalan kannaksella.

”Maailman mahtavien vallanhaaveet toivat tuohon idylliin kuitenkin karmean muutoksen”

Maailman mahtavien vallanhaaveet toivat tuohon idylliin kuitenkin karmean muutoksen. Alkoi Talvisota ja kaikki oli jätettävä, kun sodan jaloista lähdettiin pois. Meidän kotiseutumme itäisellä Kannaksella kuitenkin säästy taistelujen hävitykseltä, kun SNTL:n hyökkäys pysäytettiin Suvantoon.

Paluu kotiseudulle syksyllä 1941 voi tapahtua osalla entisiin tosin kunnostus- ja siistimistarpeessa oleviin koteihin. Kolmen vuoden kuluttua oli kuitenkin lähdettävä uudelleen evakkoon. Uusille asuinsijoille asettuminen jäi nyt pysyväksi.

Sodasta paluun jälkeen oli jälleen omalla työllä luotava elämälle edellytykset. Ne samat miehet ja naiset, jotka ennen sotia olivat rakentaneet tilansa Karjalan kannaksella, olivat taas saman tehtävän edessä. Kaikki piti aloittaa alusta. Nyt ehkä nuoremman sukupolven avustamana, mutta itse päävastuun kantaen.

Usko parempaan tulevaisuuteen oli kuitenkin horjumaton. Uusilla paikkakunnilla heittäydettiin elämään täysillä. Valittamiselle ja vaikerrukselle ei ollut sijaa. Omaan työhön luotettiin. Myös paikkakunnan riennoissa haluttiin olla mukana, oli sitten kyse kunnan, seurakunnan tai järjes-

töjen toiminnasta.

Kun me nyt jatkosodan päättymistä muistellessamme teemme kunniata veteraaneillemme itsenäisen Suomen pelastamisesta taistelukentille, emme saa unohtaa koko veteraanisukupolviamme heidän rauhanajan uurastuksestaan tulevien sukupolvien eteen”

Veteraanisukupolvet ovat antaneet meille ja nuoremmille sekä tuleville sukupolville mallin, jolla elämässä menestyään myös pienessä valtiossa, kuten rakas isänmaamme Suomi.

Mihin me nyt sitten olemme menossa?

Vielä vuosi sitten me suomalaiset kuvittelimme elävämme pysyvään rauhaan luottavassa Euroopassa kohtuullisessa yhteisymmärryksessä suuren itäisen naapurimme kanssa. Me olimme sokeita idässä tapahtuvalle muutokselle niin valtiojohdon kuin kansankin osalta. Emme usko-neet, että läpitunkeva propaganda voi tällä vuosituhannella saada laajojen kansalaisperien asenteet muuttamaan viime kuukausina nähdyn aggression hyväksyväksi. Näin kuitenkin on käynyt. Venäjän kansa hyväksyy täysin johtajiensa toimet Krimillä ja Ukrainassa.

Tähän asenteeseen on pyritty taitavasti. Nykyisen presidentin ensimmäisellä kaudella minunkin entisessä kodissani Pyhäjärven Keljassa asunut, vuonna 1928 syntynyt mummo oli saanut voitontähtien tilaisuuden presidentin allekirjoittaman kutsun. Kuntakeskuksessa oli juhlassa siten tullut mitali suuren isänmaallisen sodan ansiosta.

Myös televisiota, joka on maassa ykköstiedotusväline, käytetään taitavasti virallisen tiedon jakamiseen. Jokaisen ohjelmakatkon väliin tulee kuvaruudun täyttävä sana RUSSIA. Myös kanavat on nimetty Russia 1, Russia 2 jne. Siis kansallistunnetta taotaan jokaisen tietoisuuteen jatkuvasti. Ja tiedotuksessa on vain yksi totuus – valtiojohdon kanta.

Tällaista taustaa vasten on syytä tarkastella myös meidän asemaamme nyt arvaamattomaksi muuttaneessa tulevaisuudessa. Minusta me voisimme ottaa oppia historiasta. Meillä on olemassa onnistunut malli omien asioittemme hoitamisesta 1930-luvun lopulta. Me emme taipuneet esitettyihin vaateisiin ja säilyimme itsenäisyytemme toisen maailmasodan myrskyissä. Toisin kävi eteläisille naapureillemme Baltiassa. Myöntyväisyyspolitiikka johti miehitykseen ja vuosikymmeniä kestäneeseen alistamiseen.

Nyt näyttää siltä, että siellä on otettu opiksi. On oival-

”Emme saa unohtaa koko veteraanisukupolviamme heidän rauhanajan uurastuksestaan tulevien sukupolvien eteen”

lettu, että pahimmassa tapauksessa omat voimat eivät riitä. Siksi on lähdetty hakemaan kaukonäköisesti apua sieltä mistä sitä on saatavissa – lännestä. On täysin selvää, että Virossa voidaan nukkua yöt paljon rauhallisemmin NATON siipien suojassa kuin ilman sitä.

Baltian maiden Natoon kuulumisen vahvistaa myös meidän turvallisuuttamme. Konflikti Baltiassa on nyt epätodennäköisempi, ja se, että meihin yksin kohdistuisi sotilaallinen uhka, on hyvin epätodennäköinen. Ei vaikka strategisesti Suomen rajalle rakennettu Saksaan menevä kaasuputki vaatisi-kin sotilaallista turvaamista kuten on uhottu.

Tuo mainittu putkihan tulee Karjalan kannasta pitkin Muolaasta Ihantalan pohjoispuolitse noin 5 km:n päähän Suomen rajasta ja kääntyy Saimaan kanavan alitse Pällin sulun eteläpuolelta kulkien Suomen rajan suunnassa noin 12 km rajasta Suomenlahteen. Jos tilanne joskus vaatii venäläistä sotavoimaa putken turvaksi, toivoo sopii, että joukoille olisi annettu parempi suunnistus-koulutus kuin Ukrainassa operoiville. Ne kun ovat voineet eksyä kymmeniä kilometrejä vieraan valtion puolelle. Vai ovatko navigaattorit menneet rikki?

Miksi muuten tuon Saksaan menevän kaasuputken kulusta annettiin aikoinaan täysin väärä kuva meidän lehdistössämme, kun se piirrettiin menemään Suomenlahteen Viipurista ja selitettiin vain ympäristöky-symykseksi.

Oman puolustuksemme kehittämisen henkinen perusta on muuttunut. Muutos on nyt otettava vakavasti myös määrärahojen tasolla. Myös meidän on tulevaisuudessa varsin nopeasti nostettava puolustusmäärärahojemme taso sinne Naton jäseniltään edellyttämään kahden prosentin suuruusluokkaan nykyisestä alle puolestatoista prosentista. Mennään sitten Natoon tai ei. Ellei näin tapahdu, on kymmenen vuoden kuluessa jälleen su-pistettava sodan aikaan tarkoitettuja joukkojamme ja lopetettava lisää rauhanajan joukko-osastoja.

Tämän vuoden tapahtumat ja tilanne Euroopassa ovat kouriintuntuvasti osoittaneet omasta turvallisuudesta huolehtimisen tärkeyden. Tulevaisuutta ei

voida rakentaa vain jatkuvan kulutuksen kasvun varaan. Samalla laiminlyöden elämän perusarvojen kunnioittaminen ja turvallisuudesta huolehtiminen.

Mitkä sitten ovat tulevaisuutemme näkymät? Huoli maamme talouden kehityksestä on voimistunut jo useiden vuosien ajan. Venäjällä jo muutamia vuosia käynnissä ollut kehitys, mutta vasta tänä vuonna tietoisuutemme tullut, ei hel-pota taloutemme tulevaisuutta. Kun tämä tapahtuu aikana, jolloin maamme hallintojärjestelmät ovat villissä myllerriksessä, on perusteltua olla huolissaan tulevaisuutemme kehityksestä.

Julkinen ja yksityinenkin kulutus ja resurssien käyttö on pakko panna todelliseen tarkasteluun. Pelkillä rajojen siirroilla ei asioita saada järjestykseen.

Ovatko kaikki nykyiset varoja vaativat tukitoimet tarpeen? Onko asenteemme työhön kunnossa? Pidämmekö itse kukin riittävästi huolta itsestämme omin voimin vai odotammeko vaan yhteiskunnan hoitavan asiamme?

Kysymyslistaa voisi jatkaa vaikka kuinka. Vastusten saaminen voi olla vaikeaa. Ongelmien ratkaisuun löytyisi varmasti apua omaistemme, lähiympäristömme ja kansamme menneisyyden tarkastelusta.

Veteraanisukupolvemme ovat antaneet meille mallin, jota seuraamalla me pidämme maamme tulevaisuudessaakin itsenäisenä ja kovalla työn teolla takaamme myös kansamme tulevaisuuden positiivisen kehityksen.

Kunnioittava kiitoksemme teille veteraanit, lotat ja kaikki sitkeät menneiden sukupolvien ahertajat!

ANTERO
PÄRSSINEN

Antero Pärssinen.

”Vänrikin sotapalkka kuukaudessa oli pienempi kuin tämän päivän varusmiehen päiväraha”

Evakkomatka jatkui – pässistä huolimatta

Syyskuun lehdessä oli ensimmäinen osa **Kauko Hämäläisen** jo 1950-luvulla kirjoittamasta evakkotaipaleestaan. Ohessa osa II, joka alkaa tarinoinnilla matkan varrelle sattuneessa yöpaikassa:

Erikoisesti mieleeni jäi isännän kertomana **Villen** tarina: Koko sodan ajan heillä oli (ja vielä edelleenkin) karjakon navetta-apulaisena ”Ville”, joka oli etunimensä eteen saanut liikanimen (pääasiallisesta työstään johdettuna) p...a.

Villen suurin unelma oli päästä rintamalle, eikä siinä ollut koskaan onnistunut kutsuntaviranomaisen nähdessä. Kerran Ville oli yrittänyt sinne karata, mutta jo junassa oli hänet otettu kiinni ja kotiutettu. Kovasti oli Ville sitä ihmetellyt ja kysynyt isännältä, miksei hän kelpaa sotaan.

Seuraavaan kutsuntaan oli Villen kohtalo taas siirretty. Nyt Ville kysyi isännältä, miten hänen tulisi tilaisuudessa vastata, kun herrat joka kerta kysyvät hänen ikäänsä. Kuiskaamalla oli isäntä antanut ohjeet. Taas kysyttiin, milloin Ville on syntynyt? Sotilaallisen ryhdyttävästi oli Ville vastannut: ”yöllä”. Se riitti, ja ainiaaksi Ville vapautettiin sotatouhuista.

Vielä keskustelu siirtyi minulle tärkeimpään asiaan, oman kodin hankkimiseen.

Tähän isäntä antoi hyviä ohjeita, jonka johdosta kävin tilaa katsomassa. Lie-neekö ollut Orimattilan pitäjässä. Kauppoja ei tullut, ei ollut rahaa.

Isoäitini syntymäkunnasta matka jatkui länteen. Mitä kauemmaksi kuljin, sitä vie-raammaksi maisemat muuttuivat. Matkamiehen kysymyksiin usein vastattiin päätä pudistamalla. Jos jotakin puhuttiin, oli kieli outoa ”svenskaa”. Päätin mahdollisimman nopeasti päästä pois tältä alueelta. Tärkeitä ei ole pyydetty, emmekä voi sille alueelle kotiutua, vaikka mahdollisesti olisin saanutkin sopivan tilan hankituksi.

Kuitenkin jouduin sellaiselle alueelle, jossa oli erittäin tuttuja näkymiä juuri meille karjalaisille. Täälläkin oli taisteltu, olinhan Hangon motin rajoilla. Siellä oli käyty tykistön kaksintaistelua. Erään pienen peltoaukeaman laidassa oli selvästi havaittavissa meikäläisen tykkipatterin kaivama asemapaikka miehistösuojineen. Sen ympärillä oli lukuisia kranaattien silpomia puita ja eräs rakennus oli saanut täysiosuman. Rakennuksen jäännökset töröttivät vieläkin sikin sokin. Jäljistä päätellen oli ko. patteri ampuunut myös paljon, mikä näkyi paljon käytetystä tiestä. Vaikka näkymät olivatkin samantyyliisiä kuin

Karjalassa, en jäänyt niitä tarkemmin silmäilemään.

Kulkusuuntani jatkui edelleen länteen. Jouduin seudulle, jossa kaikki merkit viittasivat siihen, että taitaa maailma pian loppua, koska maantie oli kauttaaltaan nurmettunut, tienvarret kasvoivat taajaa puuntaimistoa, metsä oli kovasti villin näköistä, korkeita kallionseinämiä kohosi siellä täällä.

Olin todennäköisesti si-vuuttanut jo pitäjien rajan, koska tietä oli jo jonkin verran käytetty ja alkoi näkyä merkkejä maan asukkaistakin. Olinkohan päässyt jo ruotsalaisen asutuksen ohi?

Ajoin loivaa myötämälle alas hiljaista vauhtia. Näin harmaan talon tien oikealla puolella ja tien vasemmalla puolella oli maantienojan takana liekassa pässi. Arvelin, lähtekö pässi pötkimään tien yli navettaansa vai eikö. Hiljensin nopeutta vieläkin. Aavistin oikein. Pässi lähti täyttämään kyytiä ja ehti juuri törmätä pyöräni editse melkein turvalliselle alueelle, mutta pahaksi onneksi liekanaru loppui juuri silloin kesken, kun sen piti tehdä viimeinen ponnahtus ojan yli. Tämä ponnahtus koi-tui meille monemmille tuhoisaksi. Kuin taikauskusta liekanaru kiskaisi pässin takaisin pyöräni alle ja pyörä

kulki sen yli ja jäi pässin viereen kyljelleen käydä ryskimään.

Minä lensin kourilleni noin viisi metriä tielle. Siinä lentomatkan aikana ehdin ajatella jo paljon. Noin kuu-tunut melkein samanlaiseen tilanteeseen **Olavi Pupu-tin** koiran kanssa. Eivätkä silloin saamani haavat olleet vielä parantuneet, kun sain uusia. Kiukkuni nousi huippuunsa. En tuntenut itseäni syypääksi yhteen ajoon, vaan pässin liekaa-jat.

Päästyäni ylös näin, että pässille oli käynyt paljon pahemmin kuin minulle. Se makasi tiellä koivet kohtisuoraan ylhäällä hieman etukoipiaan heilutellen. Pyöräni bensiinitankin tulppa oli lähtenyt irti ja bensiini virtasi maahan minkä ehti. Ensimmäiseksi kävin nostamaan pyörääni ylös maasta ja toisella silmällä katse-lin pässin tilaa.

Katsoin parhaaksi leikata sen pillit poikki. En kerinyt saada vielä mitään toimeksi, kun talon ovi äkkiä aukeni ja sieltä porhalsi ulos kovasti ärhentelevä koira ja samanlainen eukko. Kolme kovaa oli meitä siinä samassa ryhmässä. Eukko kiljui puoliksi ruotsiksi:

– Vielä karkuun aiotte. Te maksa tämä päsi.

Kaikki selitykseni olivat turhia. Puheeni kaikui kuin kuuroille korville, enkä saa-

nut edes sananvuoroa, kun eukolta tuli puhetta niin taajaan, että henkeään vetäessäkin sanaa tuli kahdella kielellä. Sen ymmärsin, mitä eukko jatkuvasti hoki:

– Vai karkuun. Kyllä minä tuntee teidät. Olette länsmannin poika.

Pässiltä kaulaa leikatessa-ni yritin hoitaa parhaan taitoni mukaan vuoropuhelua. Koira oli onneksi la-kannut ärhentelynsä, mutta eukko vaan taajensi puhe-tulvaansa. Yritin esittää, että kutsutaan poliisi paikan päälle tutkimaan asia, niin voisitte saada vakuutusyhti-öltä korvauksen pässistän-ne.

– Te maksa vain.

Viimein sain eukon hie-man tyyntymään ja selitin (koska mikään järki ei eukon päähän mennyt), että kyllä pappa laskun maksaa. Viekkä se vain sinne.

Hieno hymynhäive tuli eukon suupieleen, kun pu-huin papan maksavan. Sain lähteä. Ja vielä pässiä sor-kasta kotiin vetäessään eukko hoki:

– Kyllä pappa länsman päsin maksaa.

Minulle vahingot olivat paljon suuremmat kuin pässin arvo. Valaistuslaitteet menivät aivan murskaksi ja huonot housunlahkeet repeytyivät vielä entisestäänkin. Lisäksi sain kämmeniä haavoja karkeasta hiekasta, eivätkä haavat me-nanneet parantua.

Peninkulman päästä jouduin kirkonkylään, jonka arvelin olevan ”Pappa Länsmannin” asuinpaikka-kuntaa. Kuin muina miehinä kysyin eräältä paikka-kuntalaiselta, minkälainen nimismies täällä on. Sain kuulla hänen olevan vanhan eläkkeellä olevan everstin, joka oli saanut nimismiehen toimen siinä kunnassa. Sen kuultuani minunkin kiukkuni hieman laantui.

Matkani jatkui edelleen. Saavuin Lempäälään mitä kauneimman sään vallitessa. Oli lauantai-ilta. Kirkonkellot julistivat sapatin alkaneeksi. Osasinko uskoa tuota! Meillä siellä Karjalassa viimeiset ajat olivat kovaa aikaa. Kaikki päivät olivat samanarvoisia. Työtä ja kiirettä niin paljon kuin jaksoi tehdä.

Näin otti tämän itsenäisen ”tynkäisänmaa” väsyneen ja masentuneen poikansa vastaan. Lempäälässä sain tutussa, erittäin vieraanvaraisessa kodissa yö-sijan ja lämpöisen saunan kylvettäväkseni.

Kulkeutukoot näin parhaimmat kiitokseni ja terveiset Lempäälän Rantakartanoon isäntäväelle.

KAUKO
HÄMÄLÄINEN

KL ja Metsästysmuseum: Karjalaisia erätarinoita kerätään

Suomen Metsästysmuseum ja Karjalan Liitto järjestävät yhdessä Kuparsaaren metsästysseuran aloitteesta luovutetun Karjalan eräperinteen keruun. Keruuhankkeen on tarkoitus koota talteen vielä tavoitettavissa oleva tieto luovutetun Karjalan metsästys- ja kalastustavoista sekä -oloista, metsästäjistä ja kalastajista. Tavoitteena on toimittaa julkaisu keruuseen saapuneen aineiston ja Karjalan metsästystä koskevan arkisto- ja tutkimusaineiston pohjalta.

Karjalalla oli vankka asema suomalaisessa eräperinteessä ja eränkävynnin historiassa. Eränkävynni oli tärkeä elinkeino ja harrastus.

Luovutettu Karjala oli riistamaantieteellisesti mielenkiintoinen ja monimuotoinen alue. Raja-Karjalan laajoissa erämaissa ja -järvisissä riistaa oli runsaasti. Metsästys ja kalastus olivat pitkään tärkeä sivuelinkeino syrjäisessä maakunnassa. Metsästyksen ja kalastukseen liittyvät vanhat perinteet elivät talvisodan aattona vielä vahvoina. 1800-luvulla alkanut kansaperinteen keruu toi huomion kohteeksi myös Raja- ja Itä-Karjalan luonnon ja sen

tarjoamat mahdollisuudet. Erämaitten suurpedot kiinnostivat monia metsästyksen harrastajia. Suurten erämiesten kaanoniin ovat jääneet monet rajakarjalaiset eränkävijät, kuten **Vornasen** veljekset ja runonlaulajina vielä paremmin tunnetut **Shemeikat**.

Kannas puolestaan oli tiheästi asuttua viljelysseutua. Sankkoja erämaita ei ollut, mutta esimerkiksi vesilinnuille oli hyviä pesimäalueita Vuoksen vesistöalueella. Laatokan ja Suomenlahden laajat vedet antoivat kalaa sekä myös mahdollisuuden hylkeenpyyntiin. Kannas on metsästyksen osalta vähemmän tunnettu Laatokan-Karjala, vaikka metsästäjiä ja kalastajia oli silti varmasti määrällisesti enemmän kuin Karjalan pohjoisemmissa, harvemmin asutuissa osissa.

Kalastus oli tärkeä elinkeino koko luovutetussa Karjalassa. Kaikkia suomalaisen kalastuskulttuuriin kuuluvia pyyntitapoja harrastettiin. Luovutetun Karjalan sisälle mahtuvat niin avomeri-, järvi- ja jokikalastus. Laatokkaan liittyvän kalastusperinteen mielenkiintoisuutta lisää järven laajuus.

Keruu on kaikille avoin ja siinä vastaanotetaan muistitietoa sekä kirjallisessa muodossa että haastatteluna. Vastaaja voi haastatella vanhempiaan, isovanhempia tai sukulaisia ja lähettää äänitteen keruuseen. Kirjallisten vastaustenkaan pituutta ei ole rajoitettu; sisältö on tärkein, ei tyyli tai oikeinkirjoitus.

Koska vielä elossa olevat Kannaksen erämiehet ovat jo hyvin iäkkäitä, voi vastaus koostua perheen tai suvun piirissä kulkeneesta muistitiedostakin. Lisäksi vastaanotetaan valokuvia.

Myös keruun järjestävät tahot voivat mahdollisuuksien mukaan tehdä haastatteluja.

Järjestävät tahot Karjalan Liitto ja Metsästysmuseum haluavat saapuneeseen aineistoon julkaisuoikeuden. Vastaajan antamat tiedot voidaan julkaista nimettömänä ja ilman vastauksessa mainittuja henkilöitä.

Vastaaja voi myös kokonaan kieltää aineistonsa julkaisun, jolloin vastaus tallennetaan yksinomaan arkistoon tutkimuskäyttöön. Lähetettyjä vastauksia tai tallenteita ei palauteta, jo-

Ohessa joitain Karjalan eränkävynniin liittyviä aihepiirejä, joista tietoja pyydetään:

- Entisajan ansapolut eli puutikot, teeren pyynti kahalla, ketun pyynti käpälälaudalla, susien pyynti susiverkoilla
- Unohtumattomat jahdit ja kalastusmatkat
- Riistaeläinten esiintymistiheys
- Muistot ja tarinat tunnetuista metsästäjistä ja kalastajista
- Metsästysseuratoiminta
- Salametsästys
- Metsästys- ja kalastustaiat
- Jahtilaulut
- Jahtiryypyt
- Peijaiset
- Lasten eräleikit
- Riistakauppa
- Pyssysepat
- Kuvaukset kalastuksesta eri pyyntitavoilla eli ongella, verkoilla, suipuilla eli merroilla, rysillä, pitkäsiimalla, haavilla ja nuotalla
- Talvikalastus
- Riista- ja kalaruokien valmistus
- Hylkeenpyynti Laatokalla ja Suomenlahdella
- Kalastusveneet. Millaisia veneitä käytettiin?
- Esimerkiksi Laatokalla kalastaessa

ten jokaisen kannattaa ottaa niistä itselleen oma kopia tai tallenne.

Yllä olevat aiheet ovat ohjeellisia muistin virkistykseksi. Ne eivät mitenkään sido kirjoittajaa. Kirjoittaa voi kaikesta karjalaiseen metsästyksen ja kalastukseen liittyvästä.

Keruu suojelijana toimii Karjalan Liiton puheen-

johtaja, kansanedustaja **Marjo Matikainen-Kallström**.

Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan Karjalan Liiton ja Suomen Metsästysmuseon lahjoittamia kirja- ja esinepalkintoja.

Lähetä vastauksesi otsikolla ”Kannaksen eräperinne” osoitteeseen:

Suomen Metsästysmuseum, Tehtaankatu 23 A, 11910 Riihimäki tai sähköpostitse pekka.allonen@ metsastysmuseum.fi

Lisätiedot amanuessi PEKKA ALLONEN pekka.allonen@ metsastysmuseum.fi p. 019-723 751 p. 045 170 1585

Hallintoneuvos Sakari Sippolan koskettava esitys Panssaridivisioonan Jääkäriprikaatin taisteluista

Syyskuun lehdessä kerrottiin **Salme Rintalan** kirjoittamassa artikkelissa vuonna 1944 kentälle jääneen sankarivainaja **Aarno Kalaston** siunaustilaisuudesta Jyväskylässä 2.8.2014.

Kailaston serkku **Juhani Kailasto** on hankkinut lehden julkaistavaksi Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja, hallintoneuvos **Sakari Sippolan** puheen, jonka hän piti näissä sankarihautajaisissa.

–Muistamme korpraali Aarno Johannes Kailastoa, joka nyt viimeinkin voi levätä sen maan ja kotiseudun povessa, jolle hän nuorena uhrasi kaikkensa.

Samalla puhe oli kunnioitus kaikille sodassa isänmaan eteen toimineille. Esityksessään Sippola loi katsauksen Jääkäriprikaatin sotihistoriaan. Jääkäriprikaatin taistelujen tie kulminoitui ja päättyi Karjalan kannaksella viimeiseen torjunnan suurtaisteluun heinäkuussa 1944 Vuosalmella ja rintama vakiintui paikalleen rauhantuloon saakka.

Osasto Laguksen taisteluharjoitus 16.8.1942 Äänislinnassa. SA-kuva.

Olen Aarno Johannes Kailaston aseveli, saman Jääkäripataljoona kakkosen (JP 2) miehiä. Hän oli 1. kompaniasta ja minä toisesta kompaniasta. Hän oli kuitenkin minua viisi vuotta vanhempi, minkä vuoksi hänen sotakokemuksensa olivat pitkäaikaisempia, monipuolisempia ja monin verroin raskaampia kuin minun kokemukseni.

Hän oli mukana Jatkosodassa (1941-1945) alusta lähtien nuorista asevelvollisista kootussa eversti **Laguksen** johtamassa Jääkäriprikaatissa, joka karkiasatona ryntäsi taistelusta toiseen avaten tietä muille ryhmittymille. Näin heidän tiensä kulki vuoden 1941 aikana noin tuhat kilometriä Laatokalle, Anukseen, Syvärille, Petroskoihin, Ääniselle, Karhumäkeen, Povenstsaan ja moniin muihin paikkoihin kärsien luonnollisesti vilua ja nälkää sekä menettäen runsaasti miehiä kaatuneina, haavoittuneina ja kadonneina sekä myös hukkumalla ja paleltumalla Stalinin kanavan hyökyaaltoihin Povenstassa, kun vihollinen räjäytti ylempänä olevat kanavan sulut.

Sotaonni maailmansodassa oli vuodenvaihteessa 1942-1943 ratkaisevasti muuttunut Suomellekin epäedulliseksi. Armeijaamme haluttiin vahvistaa kutsamalla kaksi ikäluokkaa eli 17-18-vuotiaat nuorukaiset lippujen alle. Näin minunkin ikäluokkani miehienalut pukeutuivat sotisopaan saamaan nopeasti sotilaskoulutusta.

Keväällä 1944 armeijamme ryhmitystä muutettiin vahvistamalla heikosti varustettua ja miehitettyä Karjalan kannasta uusilla joukko-osastoilla ja niin myös Panssaridivisioonan, johon mekin kuului, siirrettiin Karjalan kannakselle, Viipurin ympäristöön Ylipäälikön reserviksi linnostustoihin ja koulutukseen odottamaan todennäköisesti pian alkavaa taistelutoimintaa.

Kesäkuun 9.-10. päivinä vihollinen aloitti kovalla voimalla ylivoimaisesti varus-

tettuna ja kaikkien aselajien yhteistyöllä rajun murtautumisen suomalaisten heikoihin aseisiin, jotka menetettiin melko välittömästi.

Nyt hälytettiin Panssaridivisioonan mukaan. Se lähti heti tiedusteluontoiseen hyökkäykseen vain osalla voimistaan selvittääkseen tilanteen todellisen olemuksen.

Varsinaiset taistelut osaltamme alkoivat 14. päivänä kesäkuuta tarkoituksella pysäyttää vihollisen eteneminen Kuuterselässä niin sanotulle VT-linjalle. Se ei täysin onnistunut. Kenraali Lagus oli kuitenkin suhteellisen tyytyväinen siihen, että vihollisen etenemistä voitiin hidastaa, tosin suuria tappioita kärsien.

Haavojen nuoleskeluun ei kuitenkaan ollut aikaa, vaan pataljoonamme (JP 2) oli jo 16. päivänä vastahyökkäyksessä Perkjärvellä. Vihollinen aloitti rajun tykistökeskityksen samalla hetkellä, kun hyökkäyksemme alkoi. Suurin osa pataljoonan upseereista haavoittui, muiden mukana pataljoonamme komentaja.

Tavoitteita ei saavutettu ja tappioita tuli.

Kahden päivän kuluttua oltiin Viipurin maalaiskunnassa Rokkalan joella ja Sommeessa. Sieltä koko Jääkäriprikaati vetäytyi hyvässä järjestyksessä kesäkuun 20. päivän aamuna kokoontumalla tuttuun Torkkelin puistoon keskelle Viipuria. Mitään hälyttävää taistelutoimintaa emme havainneet. Kaupunki oli autio ja tyhjä. Ajoimme ulos kaupungista Linnansiltaa pitkin Lappeenrantaan vievää tietä pitkin ja majoitimme autiotaloihin. Emme silloin voineet aavistaa, että kaupunki menetettäisiin vielä saman päivän aikana lähes ilman taisteluja ja uhreja. Tragediaa siinä kuitenkin oli yllin kyllin.

Meidät herätettiin puolen yön aikaan ja lähdimme liikkeelle täydessä sotavarustuksessa kohti Viipuria ja vastaan valuvia suomalaisjoukkoja. Käännyimme

kuitenkin Tienhaarassa Helsingin tielle varmistamaan sen suunnan puolustusta.

Viipurin menetys masensi kuitenkin valtakunnan johdon, Ylipäälikön ja koko Suomen kansan. Sitä ei kuitenkaan voitu jäädä muistamaan. Kaikilla sektoreilla, myös poliittiselle puolelle, tuli vipinää ja vilkasta toimeliaisuutta.

Armeijan oli kuitenkin pysyttävä lujana, sillä jo muutaman päivän kuluttua vihollinen aloitti lopulliseksi tarkoitetun iskun juhanuksen aikaan Viipurin koillispuolella Talissa. Siitä muodostui runsaat kaksi viikkoa kestänyt Pohjoismaiden suurin, Tali-Ihantalan taistelu, jossa oikeastaan ratkaistiin Suomen kohtalo.

Taistelu nimettiin myöhemmin ”torjuntavoitoksi”, joka on saanut legendaariset piirteet. Myös monia muita taisteluita niin Karjalan kannaksella kuin myös muilla rintamanosilla on ruvettu – aivan oikein – nimittämään tällä kunnia-kaalla nimellä.

Me molemmat Aarno Johannes ja minä monien kymmenien tuhansien kanssa osallistuimme noihin Talin vaiheen taisteluihin. Emme kuitenkaan siellä emmekä muuallakaan tavanneet toisiamme, vaikka ilmeisesti niissä vaihtelevissa tilanteissa taistelimme aivan toistemme läheisyydessä.

Tuhannet suomalaiset ja vielä useammat venäläiset sotilaat menettivät siellä henkensä ja vielä useammat vammautuivat.

Panssaridivisioonan sota-toimet eivät suinkaan päättyneet Tali-Ihantalan suurtaisteluun, vaan jatkuivat seuraavaksi Vuosalmella. Vihollinen oli jo pitkään yrittänyt vallata strategisesti tärkeät Äyräpään kukkulat Vuoksen eteläpuolella. Viimein heinäkuun 9. päivänä se onnistui saamaan haltuunsa nämä tärkeät harjut ja ylittämään Vuoksen muodostaen sen pohjoispuolelle sillanpääaseman. Tässä

vaiheessa levossa ollut Panssaridivisioonan sai hälytyksen ja lähti ajamaan polkupyörillä 10. päivä heinäkuuta 80 kilometrin matkaa Vuosalmelle läpi kauriin Karjalan heleässä kesäsäässä maataistelukoneiden häiritessä ikävästi matkan-tekoa.

Koko divisioonan Jääkäriprikaati ja osia Panssariprikaatista sai käskyn aloittaa hyökkäyksen heinäkuun 11. päivänä yöllä kello 02. Tavoitteena oli heittää vihollisen joukot Vuoksen toiselle puolen tai tuhota ne sekä saavuttaa Vuoksen ranta. Käskyn mukaan hyökkäys aloitetaan tykistökeskityksellä ja savutuksella. Hyökkäys kuitenkin myöhästyi eivätkä kaikki joukot ehtineet yhtä aikaa matkaan.

Samalla hetkellä myös vihollinen ampui kovan tykistökeskityksen keskelle hyökkäykseen ryhtyneitä joukkojamme. Se aiheutti tappioita ja mm. pataljoonamme komentaja majuri **Olsson** haavoittui heti kuolettavasti.

Joukot etenivät taistellen ja menetyksiä kärsien päästen Vuoksen rantaan ulottuvalle peltoaukealle saakka, mutta hyökkäys pysähtyi siihen eikä kenelläkään näyttänyt olevan halua lähteä eteenpäin avointa peltoaukeaa pitkin rannan saavuttamiseksi, varsinkaan kun omia panssareita ei ollut tukena eikä oman tykistön tuli seurannut hyökkäystä eikä omia johtajakaan ollut paikalla.

Tällaisella kriittisellä hetkellä johtajien merkitys vain korostuu. Toisaalta tiedettiin, että Äyräpään harjuilta oli loistava näköyhteys tänne alemmaksi Vuosalmien puoleisille aukeille pelloille ja liikkeiden seuraaminen harjuilta oli helpoa. Taistelutilanne oli todella vaikea, mutta asemen pitäminen myös tärkeä.

Oma ryhmäni siirtyi vähän turvallisempaan kohtaan ison, talon kokoisen kiven juurelle, jossa oli kaitauksia turvana. Oma tykistöämme ampui harvakseltaan, osittain liian lyhyeksi jääviä laukauksia mei-

dän päallemme, ja vihollisen tykistön laukauksia tuli paljon enemmän, mutta onneksi ei aivan meidän niskaamme.

Parinkymmenen metrin päässä olevassa poterossa yksi kavereistamme haavoittui ja valitti sydäntä särkevästi. Lähdimme toisen sotilaan kanssa auttamaan häntä, mutta muutamia metrejä ryömittymme vihollisen tykistö avasi tulen. Voisiko sanoa, että silloin siinä ammuttiin tykeillä hyt-tysiä.

Muutaman yrityskerran jälkeen onnistuimme pääsemään haavoittuneen luokse ja saimme hinattua hänet taakse, jossa parin sadan metrin päässä oli tykistön upseereita ja muita sotilaita. Ilmoitimme heille jättävämme haavoittuneen heidän huostaansa, kun samalla alkoi vihollisen kiivas tykistön tuli juuri tähän kohtaan. Hyppäsimme läheiseen poteroon suojaan.

Hetken kuluttua kaverini nousi poterosta tähystämään tilannetta, mutta silloin kranaatin sirpale osui suoraan hänen sydämeensä ja hän putosi syliini. Veri valui aivan kuin vesihanasta olisi laskettu vettä. Pidin häntä sylissäni niin kauan kuin hänessä oli elonmerkkejä ja laskin hänet sitten siihen. Ilmoitin paikalla olleille tapahtuman, jonka jälkeen palasin omaan tukikohtaan. En tiennyt, enkä tiedä vielääkään tämän aseveljeni nimeä enkä asemaa.

Seuraavana eli heinäkuun 12. päivän aamuna sumun suojassa vihollinen onnistui tuomaan Vuoksen yli lisää joukkoja ja panssareita, jotka levittäytyivät peltoaukealle ja lähestyivät myös meidän tukikohtaan ampuen samalla muutamia vaarattomaksi jääneitä laukauksia meitä kohten. Vihollispanssareista ilmeisesti huomattiin kädessäni oleva panssarinyrkki, joka oli tosi tehokas ja pelätty ase, jolloin panssarit kääntyivät pois päin. Kohta pian meille tuli tieto, että jättäisimme nämä asemat ja siirtyisimme asemistamme enem-

”Lähes satatuhatta nuorta miestä uhrasi kalleimpansa, henkensä, ja vielä useammat vammautuivat”

män oikealle.

Siirtyessämme käskettyyn suuntaan sivuutimme paikkan, johon oli koottu paljon suomalaisia kaatuneita ja jolloin pienessä vesiteessä vainajien sormissa olleet kultasormukset erotuivat selvästi kiiltäen. Ehdotin tällöin mukanamme seuraavalle pastorille sanomalla: ”Eikö sormukset olisi kaatuneilta otettava talteen, kun seuraavat paikalle osuvat ovat mitä todennäköisemmin ”ryssiä”.” Siinä sotilaspastori vastasi vain lyhyesti, että jätetään ne rauhaan. Tämä asia on minua kaihtanut jonkin verran näihin päiviin asti. Sellaista on sota.

On kuitenkin mahdollista, että nämä vainajat, jotka eivät olleet meidän divisioonamme miehiä, on voitettu kuljettaa sieltä pois, nimittäin jo seuraavina päivinä rintama jähmettyi niille paikoille ja pysyi siinä sodan loppuun saakka.

Itse haavoitin 12. päivän iltapäivällä vastahyökkäyksessä ja matkani eri vaiheiden jälkeen jatkui sotatairaalaan Porin.

Voimme varmasti kaikki olla tyytyväisiä ja iloisia, että Aarno Johannes Kailasto on viimeinkin päässyt kotiin ja että Suomi on uhraustensa ansiosta edelleen vapaa ja itsenäinen maa. Siitä maksettiin kuitenkin kallis hinta. Lähes satatuhatta nuorta miestä uhrasi kalleimpansa, henkensä, ja vielä useammat vammautuivat.

Tänä päivänä koko kansa yhtenäisenä arvostaa ja kunnioittaa veteraaneja ja heidän ponnistelujaan. Tämä kunnioitus kohdistuu erityisesti kaatuneisiin sankareihin.

SAKARI SIPPOLA

Riiskan
kylän
talot
kartalla

Vpl. Pyhäjärven Riiskan kylältä on kartan toimittanut lehtemme **Salme Rintala**, o.s. Lappalainen.

Oheinen vanha valokuva on Riiskasta **Serkalan** eli **Jermolajeffin** pihalta äitienpäivänä vuonna 1931. Kuvan on kauan sitten **Maija Nuora** antanut **Pentti Lappalaiselle**, joka lähetti nyt kuvan julkaistavaksi.

Kuvasta on tunnistettu joitain henkilöitä. Takana kuistin vieressä **Matti Nuora** sylissänsä tyttärensä Maija. Yksi emännistä on **Helena Kurikka**, o.s. **Jermolajeff**.

Jos joku lukijoista muistaa enemmän, kertokaa niistä seuraavissa lehdissä.

On tärkeä kertoa eri kylistä, että niiden kyläläisten ja heidän jälkipolviensa kiinnostus herää.

Ehkäpä myös suunnitteilla oleva yhteinen matka Riis-
kaan toteutuu.

Äitienpäivä Jermolajeffin pihassa 1931 Pyhäjärven Riiskassa.

Kalasaunoja Riiskan Polvanassa, Raili Väisäsen öljyvärimaalaus Pyhäjärvi-kirjasta.

Paimenpojan muistelmia osa III:

Toinen lähtö Elisenvaara – Keuruu 1944

Lähtö täst viel tulluo, sano Anttosen Vapul! Tuski juhannustakaa antaat mejän olla kotona. Juur ennen juhannusta tulikin lähtö toisen kerran evakkoon. Meitä oli junassa mullivaunussa äiti, minä, 3-vuotias Hilikka ja halvaantunut vanha mummo.

Hilja jäi lehmistä huolehtimaan, lähtivät jo ennemmin. Isä hevosen kanssa toi viimeiset tavarat. Me pojat Pertin kanssa mullivaunussa juotiin pienen Hilkkatytön eväsmaito, kun oli kova nälkä. Naiset meitä rienasi!

Elivaaran asemalla venäläiskoneet meinasi yllättää, mutta suomalaiset hävittäjät ehtivät paikalle. Eivät ehtineet pudottaa yhtään pommia, pakenivat kohti Laatokkaa, ja pudottivat lastiaan hätäpäissään. Kun tuli hälytys, huuto kuului monta kertaa, kukaan ei saa poistua vaunusta, ja vaunun ovet kiinni! Jo ennen hälytystä me pojat juoksenteltiin siellä maassa sotilaiden ym. ihmisten seas. Pojat pojat mis työ uotta, tulkaa ihan paikal tänne! Joku sotilas otti minua niskasta kiinni ja painoi ojaan pitkälleen ja kävi itse päälle. Taas meitä rienattiin.

Tultiin keuruulle, Liesjärven koululle. 30 henkeä samassa luokassa muutama päivä. Keuruulla nähtiin suorastaan nälkää, ei ollut kuin näkkileipää kolme vuorokautta. Eikä nimiä kirjois ei kansis. Sitten päästiin asumaan Vääkky-nimiseen taloon.

Keuruulle tullessa sattui mm. että isän siskolta Hilja-tädiltä hävisi lehmä. Lehmät oli lastattu avovaunuihin, ja kun juna kun tuli tunnelista, lehmästä oli jäljellä vain veriset kaulaketjut.

Oltiin juuri päästy evakkotaloon. Koululla alkanut nälkä jatkui. Talosta annettiin lapselle 3 v joppia vähän, sekä itäneitä siemenperunoita ½ ämpäriä. Oli se hyvää, kun sai näkkileivän kanssa perunaa?

Hilja ei ollut vielä tullut lehmien kanssa, ei ollut edes

maitoa. Kun lehmät tulivat, maitoa saatiin liiankin kanssa, mutta ei saatu voitaa. Separaatti ja kirnu olivat vielä tulematta. Muutama päivä kesäaikana, maito ei kauaa säily, sitä joutui antamaan eläimille, vaikka oli ruokapula.

Keuruulla olikin tarkkaa paimentamista, lehmät eivät saaneet syödä kuin tien varsia. Etupäässä oli metsäisiä kohtia, jossain pieni peltotilkku, ojan takana kauramaa. Lehmät koettiin ohi mennessään hatmia tuoretta kauraa, mutta saatiin aina siihen mennessä akkiloitua.

Kerran kaurapelto oli liian houkuttava ja yksi lehmä meni kaurapeltoon. Lauma hajosi, eikä me Hiljan kanssa saatu niitä sitä kasaan. Tuli vähän lennätelty lehmia pellossa! Isä kävi tarjoamassa korvausta vahingosta. Isäntä ei huolinnut, oli vaan tuuminut: Ei se ollut kenenkään syy.

Hilja lopetti koulunkäyntiä, minä aloittelin. Kerran kysyin neuvoa laskutehtävään, Hilja ärmäili, ei minnuukaa uo kukkaa neuvont! En kysynyt toista kertaa.

1944 kevät lukukauden kävin Noitermaassa, syyslukukauden Keuruun Liesjärven ja puoliksi Huittisten Lauhan koulussa.

Liesjärvellä ollessa me pojat mentiin järvenrantaan uimaan, siinnä samalla nähtiin kaksi onkea puun oksilla. Töngittiin matoja maasta ja ongelle! Otettiin vene ja ruuvikon yläpuolelle. Toisen ongenkoukku jäi katiskaan kiinni, ei muuta kuin katiskan kalat veneeseen. Naiset kovisteli meitä: Mist työ uotte nää saaneet että ainakaa ongel. Ongel, ongel koitettiin sanoo.

Ei saa valehella, näi issoi kalloi ei saa ongel, (hauki ja lahnoja). Pertin mummo Varpu sanoi: Mitä työ tueriaatta poikii; ruokitaa vaan kalat ja syyvää pois! Niin tehtiin, eikä siitä muistuteltu.

Hilja ja Lehmät: aikaa Keuruulla
Hilja, alle 15 -vuotias pal-

jasjalkainen tyttö, joutui ensimmäisenä meiltä lähtemään lehmien kanssa. Monta kertaa hän kuvaili, miten Savonlinnan läpi he tulivat. Lehmät laski ruilua, he paljain jaloin puikkelehti siellä välissä, Savonlinnan tällä puolella vasta saivat lehmät junaan. Keuruulla lehmille syötettiin tien varren heiniä ja ojan varsia. Lapset vartioivat niitä.

Halvaantunut mummo jäi kirkonkylään hoitokotiin, jossa hän myöhemmin kuoli. Oli kovapyöräkärnyt hevoseella, kun lähdettiin mummoa hautamaan. Matkaa Vääkystä kirkolle melkein 40 km.

Keinutuoli
Keinutuolin oli ostanut äijä, eli isänisä, Karosen huuto-kaupasta joskus 1900-luvun alussa. Toini Pelkonen muisteli, kuinka äijä keinui siinä yksijalkaisena, kuolio oli vienyt toisen jalan.

Keinutuoli kävi muiden mukana Evakossa Alavudella ja Huittisissa. Kotona oli hyvä olla, toista vuotta, mutta tuli toinen lähtö.

Isä kertoi, että toiset olivat jo lähteneet. Kylä autioitui vähitellen. Evakokuorma oli melkein valmis, mitäs viel. Huomasin keinutuolin, tuosha on hyvä istuu ja köytin sen vahvast valmiin kuoman päälle! Kuormas alimaisena oli Singer ja Viskari Matin tekemä komotti (häälahja). Miul oli nuori tamma ja sil keväällinen varsa.

No annaha olla, oliha siin vähä vaikeuksia, varsa ei oikei jaksant kävellä. Mie otin keinun maahan, laitoin hevosen pitkän nuoran päähän syömään ja käin itse liekuttelemaa, varsa juoksenteli siin ympäril. Mitä pitemmäl mäntii, varsa väsy ain enemmän. Yhe kerra mie tein kärrii tillaa. Köytin varsan jalat yhteen ja nostin varsan kyyti!

Eihä siitäkää tult mittää. Emä huolestui siint nii kovast, jot emäl ja varsal meni aika haastellessa eikä matka edennyt. Nuoren varsan kaviot kului, täytyi taajaan levätä. Oli kuitenkin kesä ja tien varsilla ruohoa.

Evakoille tuli tieto että, pyhäjärveläiset siirretään Huittisiin. Lapset olivat kou-lussa, ei tahtonut saada rautatievaunuja, millä olisi karja ja tavarat kuljetettu, kaikki oli varattu puolustusvoimille.

Isä oli kuullut, että Myllymällä on sellainen asemapääliskö, jossa asiaa voisi sopia. Meillä oli lypsäviä, separaatti ja kirnu, kohta oli myös 3-4 kiloa voita. Isä vei voit asemapääliskölle, ja kyllä vaunut järjestyi. Kaksi vaunua, toiseen eläimet, toiseen tavarat, osoitteeksi Riste Kokemäki. Ihmiset pääsivät jo matkustajajunassa Äetsään.

Nyt viimeiselle junamatkalle pojat pääsivät miesten mukaan mullivaunuun useamman talon hevosten joukkoon. Kaikesta oli puute, myös heinistä eläimille. Evakoiden vaunut seisovivat turhaan, siltä tuntui.

Heinät rupesivat loppumaan, mistä lisää? Syyskuun iltahämärässä Heikki katseli vaunun ovella, tuttu mies tulee heinäpaali selässä. Mist sie sen sait? Tuolt mis nuo heinävaunut seisot, sanoi mies. Kylhä meijänki pitäis saaha heinii, nii pitäs. Samalla viereiselle raitteelle tulee pitkä juna, jonka vaunu täynnä heiniä, ja pysähtyy! Tääh käi mukavasti, eihä tään lähempää ennää saa heinii. Kuka kiipeää tuon heinävaunun päälle? Kylhä mie, sanoi Vilho. Toiset miehet katsoivat, kun Vilho kiipesi ylös. Tää on mies, sanoi Viljo hiljaa. Anna miehen olla, ei se uo niitä vartioimas, puota paali allaa ja tule itse peräst. Siel ei muutama paali tunnu missää. Sotaväen heiniä, sanoivat!

Erilaisten tapahtumien jälkeen tultiin Risten asemalle, sieltä Lauhan Takalaan, mistä oli lähdetty edellisvuoden maaliskuussa Singerin kanssa Karjalaan.

Toisena päivänä talon emäntä sanoi, kun näki Tommon Helenan ulkona menevän asioilleen: eihän tää ole teidän mummo. Isä selitti, hää on oma kyllösi yks Rekoniuksen Helena. Leikillään ol ku hää mei

uus mummo. Ps: sama emäntä, joka laittoi Singerin läpän Karjalaan toista vuotta sitten ja kirjoitti Koljosesta.

Isä selitti sillo, ko Keurult lähetettiin Huittisiin, olliit melkein kaik oma kyllöiset jo lähteneet. Mie näin ko Helena istuu nurkas ja itkyö nyrsyttää. Mie mänin ja kysyin, mikä siul on. Mihi työ miut laitatta, ko kaik naapurit vaa häipyyt, eikä virka miu mittää, sano Helena ko sai itkultaa sanotuks, Mie sanoin: Lähe mejän mukkaa, lähe vaa! Helena oli yksinäinen vanha ihminen. Asui meillä Lauttakylässä vuodet -44-53, ei mitään sukua.

Nyt ollaan Lauhanmaassa, lähellä varavankilaa. Silloin 1944-46 oli vankila vielä tosivankila, vankilassa oli pitkäaikaisvankeja, jopa elinkautistuomion saaneita. Vangit tekivät kaikkia töitä, myös maataloustyötä. Ryhmissä kulkivat, vartijat aina mukana. Paimenpoikakin näki läheltä sitä toimintaa. Myös naisvankila oli alaosastona Huittisissa, mutta eivät mies- ja naisvangit olleet missään yhteydessä keskenään.

Huittisista kyllä karkaili vankeja silloin tällöin. Mm. kuuluisa murhamies Koljonen ym. Heti tuli hälytys, kun vanki oli karannut.

Paimenpoika kun meni kouluun Lauhassa, mone-na päivänä tuli esiin karjalaisuus mm. siinä, että piirustustunnilla opettaja käski minut malliksi aiheena tyypillinen itäsuomalainen lapsi.

Lauhassa rupesi kouluruokailu ottamaan ensi askelia. Maanviejelystaloista luovutettiin elintarvikkeita, lihaa, perunaa, maitoa, juureksia, jauhoja ym. Lapset kävivät marjassa, tähkiä keräämässä ja ihmisten perunapelloilla.

Nuorisolle oli tanssi kielto, mutta pidettiin salatansseja. Piritismä pelattiin yleisesti, ennen kuin evakot saivat uusia kotipaikkoja. Lauhassakin pokkuutettiin pöytää ja mm. selvänäkijät

olivat suosittuja.

Sitten tuli mustapörssi, salakauppa. Kun ostat mustastapörssistä, et tarvitse ostolupia tai kortteja. Kaikki oli muuten säännöstelty.

1946 tultiin Lauhasta Lauttakylään. Asutuslain nojalla saatiin metsäpalsta Palojoelta kymmenkunta hehtaaria peltoa vesiniityltä. Tämä aika oli kovaa pula- ja rakennusaikaa. Minäkin kävin Hiljan kanssa rakennus- ja peltotöissä noin viiden kilometrin päässä. Samalla polkupyörällä ajettiin vuoroin sovittua matkaa. Ei saanut kumeja pyörään, jopa paperi narulla joutui niitä paikkaamaan. Kengät oli puuta.

Mustapörssi kukoisti. Kaikki rakennustarvikkeet olivat luvanvaraisia ja kaikki ostokortilla. Ei saanut nauloja, ei sementtiä, ei rautaa, ei sähköjohtoa. Vesiniitylläkään ei ollut sähköä. Ei kulkenut posti. Perustettiin sähköosuuskunta. Tolpat ja pystytys tehtiin talkoilla, sähkölankojen saannissa oli vaikeuksia. Alussa osoite oli Lauttakylä Pusan Kauppa (kukin haki omat postinsa).

Kukaan ei aavistanut silloin 1947-48 mitä tuleman pitää. Evakoilla oli juuri kodit saatu rakennettua. Elämä alkoi sujua, tuli suurtulva -51 Vesiniitylläkin; soudettiin laiturin ylämäisen pikkilangan yli veneellä, rapun edessä oli yli 80 senttiä vettä!

Hyvä isä, tämä vielä puutui, sanoi joku karjalaisnainen! Oisha nää vastoinkäymiset jo riittäneet.

Tulva kesti 10 vuorokautta.

Muistot rakkaat
Keinutuoli on Lempäälässä lapsenlapsella. Singer, josta enää jäljellä jalat, on Kyrössä pojanpojalla.

Pesukomotti (häälahja) Kyrössä Liiterissä. Separati ja kirnu ovat hävinneet ajan myötä.

PAIMENPOIKA

TORPAN ANTTI

Sahan Einon rouva

Tuomas, sahan omistaja, oli laittanut poikansa **Einon** oppikouluun Viipuriin. Pojan opinnot sujuivat niin ja näin eikä ylioppilaslakia tullut, mutta naipa hän kauniin ylioppilasvaimon, kotoisin jostain Hollolan suunnalta. Silloin 1930-luvulla Tuomas oli hankkinut Einolle Viipurista **Ni-**

kolaijeffin autoliikkeestä kylämme ensimmäisen kuorma-auton. Meneillään oli tietyö Pyhäjärven asemalta Laatokan rantaan. Rannalla olivat Järisevän tykkipatterit, jotka tarvitsivat paljon huoltokuljetuksia ja siksi sinne piti tehdä myös hyvä tie.

Uutta tietä kutsuttiin alueen asukkaiden keskuudessa Tykkitieksi. Hiekan ajoa

oli paljon, kuormat tehtiin lapiopelissä, taisivat kuljetajankin taidot olla vähän sitä sun tätä ja niin Einon auto särkyi. Kyläseppä **Aatin Matti** purki auton peräosan ja huomasi, että jostakin rattaasta puuttui pala.

Nuoren ylioppilasrouvan tehtäväksi tuli soittaa liikkeeseen ja tilata varaosat, koska hän oli tottunut puhelimen käyttäjä. Puhe-

lin oli siihen aikaan harvinaisen ja puhelinkeskuksen talossa oli yleisöpuhelin, jolla hän soitti. Tuuvassa puhelua kuunnelleet kuvasivat keskustelua näin: ”Lähetäkää meille väkipyörän akselin rummun navan pieni väkä”. Rouva toisti lausetta monta kertaa.

Lopulta taisi käydä niin, että viipurilaisesta autoliikkeestä lähetettiin paikalle

asentaja, joka korjasi auton.

Tämä samainen nuori kaunis vaimo ei ollut erikoisen taitava kotitaloustöissä. Kun äitini meni ensi kertaa katsomaan heidän uutta kotiaan, siellä oli ollut tiskipöytä täynnä astioita ja rouva lukemassa Nyyrikki-lehteä.

Äitini alkoi tyhjentää tätä lastattua tiskipöytälaivaa ja

tiskata astioita, jolloin rouva puolestaan huusi: ”Nakkaa ne puurokupit tunkiolle, ne eivät lähde puhtaaksi”.

Siihen aikaan kodin hoitaminen oli tarkkaa puuhaa eikä yleensä ollut vaimon heittävä tavaroita hukkaan, joten kylän naisilla riitti ihmettelemistä tämän talon emännän tavoissa.

Pusan muistoja Pyhäjärveltä osa II: Evakosta takaisin kotiin

Syyskuun lehdessä Aulis Pusan aloittama sukumui-
telu jatkuu tässä osalla II.

Minä aloitin koulunkäyn-
nin jo Pyhäjärvellä ja jat-
koin Sääskiniemellä, joka
oli Alavuden kyläkoulu. Sen
jälkeen kävin koulua Hä-
meenkyrössä kolme kuu-
kautta ennen kuin lähdet-
tiin takaisin Pyhäjärvelle lo-
kakuun 1941 lopulla. Sin-
ne mentiin äidin ja Raimon
kanssa. Meillä oli polku-
pyörä mukana, jota työn-
nettiin umpihangessa kotia
kohti asemalta. Talo oli
asuttavassa kunnossa, en
muista keitä siellä jo asui.

Eino kertoi, että kun hän
tuli hevosen kanssa sieltä
evakosta kotiin, niin hän
kokeili muistaako hevonen
kääntyä oikeasta tienhaa-
rasta kotiin. Kyllä se muisti.

Siitä se asuminen lähti
alkuun. Matti ja Eino kävi-
vät ostamassa lehmiä etu-
päässä ja lampaita ja oli
yksi kantakirjapässikin, Rihu
nimeltään. Myös yksi he-
vonen ostettiin, Veikko ni-
meltään, entinen oli Maru.

Tämä alkanut talvi tuli
aikaisin ja me kaivettiin lu-
men alta perunoita, joitain
juurikasveja ja viljasta paah-
toivat kahvin korviketta.

Eino meni kunnantilan
hoitajaksi. Hänellä oli siellä
venäläisiä vankeja työnteki-
joina. He kävivät kerran
meillä tyhjentämässä kella-
rin jäätyneistä perunoista.
Vankeja oli kymmenkunta
ja he söivät samalla niitä
huonoja perunoita.

Samana vuonna, loppu-
vuodesta -41 tapahtui meil-
le vahinko, pojat puhuivat,
että siitä voi joutua vaikka
linna. Silloinhan oli sota
käynnissä ja miehet kävivät
lomilla kotona. Silloin oli-
vat lomalla Armas ja Tau-
no. He rupesivat ampu-
maan pilkkaa. Pahvilappu
oli tolpan päässä ja pihasta
järvelle päin ampuivat, kun
olivat löytäneet jostain pa-
noksia venäläisten jäljiltä.

Siinä oli joukossa valo-
juovapatruunoita, jotka sy-
tyttävät tuleen osuessaan.
Samassa suunnassa oli mei-
dän puintilato, melko uusi
vielä. Sen oli työvelvolliset
tunneet ruista täyteen syk-
syllä, eikä niitä oltu vielä
puitu. Kävi niin, että ne
luodit kimposivat siitä tol-
pasta eteenpäin ja ladon
alle. No, lato rupesi ensin
savuamaan ja sitten syttyi
tuleen, eikä me mahdettu
sille sitten mitään.

Eino oli samaan aikaan
tulossa kirkolta meille käy-
mään. Hän näki Lahnaval-
kamanmäen päältä sen le-
kon ja ihmetteli, että kuka
siellä roskaa polttelee. Ihan
kuin olisi vielä meidän lä-
hellä. Siitä tuli kovat poli-
sikuulustelut, mutta ei siitä
mitään tuomioita tullut,
koska oli sota-aika. Siinä
meni kuulemma 100 säk-
kiä ruista taivaan tuuliin,
valtion tavaraa.

Palaneen ladon paikalle
rakennettiin uusi lato, entis-
tä ehompi. Muistaakseni

sen tekivät Pitkäsen Pekka
ja Karjalaisen Pekka.

Elämä jatkui tasaiseen
tahtiin. Aapro ja Matti ajoi-
vat polttopuurankoja met-
sästä ja Aapro pätki ja hal-
koi ne ja latoi literiin ennen
kesää. Minä ja Raimo kä-
vimme paimenessa Ojani-
tyllä kesäaikaan. Koulun-
käynti alkoi kevätlukukau-
della Rouhaisen komen-
nossa -42.

Muistan kuinka Matti piti
aamuhartautta joka sunnun-
tai. Hän luki saarnakirjasta
ensin joitain lukuja ja sitten
veisasi virsikirjasta virren tai
kaksi päälle. Hän istui aina
tuvan pöydän takana. Sil-
loin piti olla täysi hiljaisuus,
muuten tuli lähtö ulos. Aa-
prolla oli sama tapa, mutta
omassa kammarissa. Olin
usein kuulemassa häntäkin.
Aapron pojat nukkuivat
samassa kamarissa, pihan-
puoleisessa. Isän kamari oli
maantienpuoleinen. Matti
nukkuu tuvassa Helenan
kanssa.

Sitten tuli Ilmarin vuoro
mennä naimisiin, se oli
vuonna 1943. Muistan, että
se oli talviaikaa. Morsian
oli kotoisin Yläjärven seu-
dulta, Sirkka Romu oli ni-
meltään. Vein kerran tal-
vella Ilmarin sinne hevosel-
la.

Häät pidettiin meillä ja
muistaakseni myös riihessä
tanssittiin. Sota-aikana tans-
sit oli kielletty. Olen kuul-
lut, että meidän riihessä on
pidetty ”nurkkatansseja”
näihin aikoihin ja kerran on
Matti käynyt ajamassa po-
rukat pois yöllä.

Näihin aikoihin Viljam
kävi meitä auttamassa pel-
tohommissa ja sitten vii-
konloppuisin metsästettiin
ja kalastettiin. Se oli hienoa
aikaa. Tästä ajasta jäi mie-
leen se, kun äidin isä meni
vihille. Pariskunnalla oli
molemmilla ikää 65 vuot-
ta. Morsian oli neiti-ihmi-
nen. Äidinäiti kuoli Alavu-
della evakkoaikana vuonna
-40.

Sitten tuli vuosi -44 ja
kesä. Lähdimme taas evak-
koon. Aapro ja Matti lähti-
vät hevosilla, kuormat täy-
tenä kärryissä. Äiti, minä ja
äidin siskot sekä kaksi serk-
kupoikaa lehmien kanssa
tietä pitkin. Kävelimme
Putikon asemalle ja sieltä
junaan ja Jyväskylään. Jy-
väskylästä ajoimme lehmät
aamulla kaupungin halki
Uuraisille. Siellä majoituim-
me pappilaan. Aapro ja
Matti olivat jo saapuneet
sinne. Sinne kotiutuivat
myös sodassa olleet mie-
het vaimoineen. Sulo ja Tau-
no olivat poikamiehiä vielä
silloin.

Siellä asuimme ahtaasti,
pappilan vuokramiehen
vanhassa hirsirakennukses-
sa. Isossa tuvassa rakut-
teivat torakat seinänraoissa
ja makuukamarissa oli yöl-
lä lutikantappokilpailut, jota
Ilmari johti.

Siinä paikassa olimme
keväaseen asti. Kävin kou-
lua kirkonkylässä. Silloin -
44 syksyllä kuoli Aapron

vaimo. Varpu menehtyi ko-
tioloissa. Muistan kun olim-
me hänen sänkynsä äärellä,
5-6 henkeä, ja lauloimme
virsii, kun Varpu nukkui
pois.

Sitten olimme vuoden
verran autiotalossa Uurais-
ten Kynämöisen kylässä
Hallilan tuvassa. Koko talo
ja pellot olivat meidän käy-
tössämme. Asuimme kaik-
ki samassa talossa. Miehet
kävivät metsätoissa; vanhat
ukot ajoivat hevosilla puu-
tavarat metsästä pois.

Minä kävin silloin jatko-
kursseja ja olin Sulon apu-
na metsässä. Se aika oli
riemukasta aikaa, kun mie-
het heittivät huulta iltaisin
isossa pirtissä ja vielä pi-
meässä sellaisessa. Se kun
oli vanha talo, niin siellä oli
jopa rottia sisällä. Ne ko-
koontuivat öiseen aikaan
tuvan pöydän alle ruuan
murusia syömään. Niitä
saattoi olla jopa kymme-
nenkin paikalla. Monta ker-
taa kun talvella kuu paistoi
yöllä, niin pystyi näkemään
ne. Ei tarvinnut paljon kät-
tä heilauttaa, kun niille tuli
kiire koloonsa ja ruuhkaa
syntyä.

Aaprosta vielä siellä Hal-
lilassa. Hänellä oli tapana
mennä pöydän päähän istu-
maan ja varttumaan, kun
ruokaa tuotiin pöytään.
Kerran sattui huvittava ta-
paus. Hänellä oli oma lu-
sikka siinä seinän raossa.
Hän siinä istuessa väänteli
sitä suun mukaiseksi, niin
se katkesi. Siihen aikaan ne
olivat alumiinisia. Kyllä muu
porukka rupesi ilakoimaan,
kun kävi sellainen vahinko.
Silloin ei niitä lusikoita niin
vain ollut saatavana.

Toinen mukava juttu oli,
kun ruvettiin syömään illal-
lista hämärässä tuvassa. Aa-
pro oli taas ensimmäisen-
mä ottamassa lihakeittoa
kattilasta. Hän kauhausi poh-
jan kautta ja sai ison sattui-
man lautaselleen. Kun hän
rupesi sitten sitä lusikalla
kohottelemaan, niin se pal-
jastui tiskirätkiksi. Taas saa-
tiin remakat naurut ja huu-
lenheitot aikaan.

Uudenvuoden aattona
tapahtui sellaista, että Saimi
rupesi saamaan Leaa. Ei
kun Armas hakemaan kä-
tilöä kirkolta, yhdeksän ki-
lometrin päästä yöllä. Hä-
nellä ei ollut mitään sellaista
kirkkorekeä, oli vaan sellai-
nen pitkä reki, jossa oli
laatikko päällä ja jossa oli
heiniä pehmikkeenä ja viltti
heinien päällä sekä välly.
Kätilö oli vähän moittinut,
kun oli näin vaatimaton
reki, niin Armas oli sano-
nut hänelle: Oli meillä lei-
pääkin, mutta tuli syötyä.
Tämä tapahtui 1.1.-46.

Tämä Hallilassa oloaika
oli monella tapaa opetta-
vaista meikäläiselle. Asut-
tiin niin kuin kolhoosissa ja
oli koko tila meidän hallus-
sa ja nuoret miehet yhdessä
viimeistä kertaa. Viljam kävi
siellä koiran kanssa metsäl-
lä, hän asui silloin Orive-
dellä.

Vapun aikoihin -46 tuli

sitten lähtö Lauttakylään.
Miehet ja hevoset lähtivät
ensin, lehmät, äiti, minä ja
Raimo perästä. Muistaak-
seni käytiin Petäjävedellä
junavaunuun. Äetsän ase-
malla pois ja sitten 15 kilo-
metriä kävelyä Lauttaky-
lään.

Ajettiin taas läpi kirkon-
kylän pääkadun, 1 km Tur-
kuun päin, Härkälän talon
riiheen. Meillä oli iso riihen
pätkä vuokralla, siihen so-
pivat hevoset sekä lehmät.
Asuttiin kuitenkin vain kah-
dessa pienessä huoneessa
vuoteen -48.

Aapron sakki ei tullut
ensinkään Lauttakylään. He
menivät suoraan Vampu-
lan Tokaran taloon, josta
heti miten ostivat maat, ku-
ten Matin sakki. Me jätiin
äidin kanssa vielä vuodeksi
Härkälään.

Ostimme sitten -49 Vam-
pulan paikan. Tie piti ostaa
siltä kylätieltä sinne maa-
paikalle. Tila pakkolunas-
tettiin herastuomari Lauri
Ylikännöltä.

Matin ja Armaksen per-
heet muuttivat silloin -48
keväällä Vampulaa Vin-
kinmäen pieneen mökkiin
siksi aikaa, kun rakensivat.
Helena kuoli sinne Vinkin-
mäkeen. En ole varma oli-
ko se vuonna -48 vai -49.
Sitä ennen -48 Pusan vel-
jekset erosivat eri taloiksi.

Meiltä oli Matille matkaa
7-8 km. Samoihin aikoihin
Armaksesta tuli isäntä Ma-
tin maihin sekä Ilmarista

Aapron maihin. Ilmari ra-
kensi vain navetan sinne
jokivarteen eikä viljellyt ti-
laa kuin muutaman vuo-
den ja myi pois. Armas sen
sijaan rakensi kaikki tar-
peelliset rakennukset.

Siinä sitten ruvettiin elä-
mään. Jelpattiin toinen toi-
siamme töissä, etenkin pui-
ma-aikana. Muistan vielä,
kun olin AIV:n teossa Ar-
maksen luona, niin Matti
oli minun kanssa naatteja
ajamassa ja kuormia teke-
mässä -63. Ikää oli hänellä
jo 85 vuotta ja ihmettelin
sitä jaksamista.

Vuonna -64, kun me ol-
tiin muutetettu tänne Nur-
mijärvelle, Matti kävi ke-
vätkeällä täällä käymässä.
Hän oli muutaman päivän
meillä ja teki kaikenkokoi-
sia koreja, mutta valitteli,
että vähän väsyttelä, kun
oli lämmintä. Se olikin hä-
nen viimeinen reissunsa, sillä
hän kuoli syyskuussa.

Matti oli kova kävele-
mään. Hän kävi usein meil-
lä kylässä Vampulassa. Hän
tuli kävellen oikopolkuja
pitkin tavallinen keppi kä-
dessään. Hän oli myös kova
käymään kirkossa, melkein
joka pyhä. Hänellä oli kir-
kossa oma paikka. Siellä
hänet näki, kun sinne päin
katsoi. Velipoika Aapro oli
myös harras kirkossa kävi-
jä. Näin kerran, kun hän
tuli kirkosta hattu kädessä,
kun oli lämmin päivä.

Ilmari ja muut muuttivat
Lauttakylään -52 -53. Aap-

”Hän kokeili
muistaako hevo-
nen kääntyä
oikeasta tienhaa-
rasta kotiin.
Kyllä se muisti.”

ro kuoli -54.

Matista vielä sellainen
muisto, että kun asuttiin
Lauttakylässä, niin hänellä
oli ollut vatsavaivoja pi-
demmän aikaa. Hänet otet-
tiin Porin yleiseen sairaa-
laan tutkittavaksi. Siellä an-
nettiin mm. matolääkettä.
No sieltä lähtikin 30 metriä
lapamatoa, se oli ennätys-
pitkä ja vaivat loppuivat.

Matti kun kävi hoitamas-
sa aina kaikki juoksevat asi-
at ja hän oli usein Säästö-
pankilla, niin silti hän pärjä-
si, vaikka ei osannut kirjoit-
taa kuin oman nimensä.
Ehkä silloin asiat hoidettiin
enimmäkseen puhumalla.

Aapron puumerkki oli
harakanvarpaat.

Lopetan nämä muistel-
mat tähän, kun Pusan vel-
jesten porukka erosi. Se oli
iso muutos, kun väki vähe-
ni ja jätiin kolmestaan asu-
maan ja huolehtimaan elä-
misestä.

AULIS PUSA

Matti Pusa 85v. kuva lapsineen. Takarivissä vas.alkaen henkilöt: Eino Pusa, Armas Pusa, Sulo Pusa. Keskirivissä vas.alkaen henkilöt: Viljam Pusa, Iida Ukkonen, Aino Patrakka. Etualalla päivän sankari Matti Pusa.

TARKENNUS. Äitini **Anja Javanainen** huomasi syyskuun lehdessä julkaistus-
sa kirjoituksessa ”Pusan muistoja Pyhäjärveltä” pari asiavirhettä.

– Mummoni **Anna Javanainen** o.s. **Pusa** oli syntynyt 1903 (20.9) ja kuollut
1985.

– Isäni **Reino Javanaisen** syntymävuosi on 1924 (12.12) ja kuollut 2013.

– Isällä oli kaksi sisarusta **Samuli Ensio** 1928-1984 ja **Aila Varpu** 1937-2008.
Mummolla oli kaksi veljeä, kuten kirjoituksessa mainittiin sekä kaksi sisarusta
(tyttö ja poika), jotka kuolivat pieninä.

Terveisin

KIRSI JAVANAINEN

TILAA PYHÄJÄRVI-LEHTI omaksi tai ystävälle ja sukulaiselle JOULULAHJAKSI!

Soita p. 040 730 2622,
tilaa s-postitse
tai nettisivujemme kautta

Huom; uudelle tilaajalle
nyt marraskuun ja joulukuun
lehdet kaupan päälle

Entä tuleeko lehtesi oikeaan osoitteeseen?
Ilmoita uusi osoitteesi suoraan toimitukseen,
lehti ei käännä vain postiin ilmoittamalla!

Tervehdi ystäviä, tuttuja ja
yhteistyökumppaneita
Pyhäjärvi-lehden välityksellä.

Joulutervehdykset Pyhäjärvi-lehteen

ke 10.12. mennessä, hinnat:

Yksityishenkilöt,
enintään kaksi riviä, 10 euroa.

Kehysilmoitus 2 x 50 mm, 20 euroa.

Kehysilmoitus 2 x 100 mm, 40 euroa.
Alv. 24 % sisältyy hintaan.

TAPAHTUMAKALENTERI

Suvannon Seudun sukututkimuspiiri su 29.11. klo 14-17 Karjalatalon Laatokkasalissa.

Syyskokous ja pikkujoulu su 30.11.2014 klo 13.00 Karjalatalolla Yläsalissa. Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki. Kokouskutsu ja asiasta tarkemmin lokakuun Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä sekä jäsenkirjeessä. Lämpimästi tervetuloa kaikki jäsenet ja muutkin pyhäjärveläisyydestä kiinnostuneet! - Vpl. Pyhäjärvi-seura ry, hallitus

Tampereen Seudun VPL Pyhäjärvikerhon pikkujoulu vietetään sunnuntaina 7.12. klo 15 Ravintola Vaskitähdessä, Hatanpään puistokuja 22, Tampere. Tilaisuuden hinta on 25 euroa, sisältäen ohjelman lisäksi jouluterian ja kahvit. Arpoja myytävänä. Arpajaisvoittoja otetaan vastaan. Ohjelmassa on soittoa, laulua, runoa ym. jouluaiheista ohjelmaa. Ota ystäväsikin mukaan, tilaisuus on kaikille avoin, joten ei edellytetä yhteyksiä Pyhäjärvelle. Ilmoittautumiset marraskuun aikana Laila Innaselle puh. 040 504 9135. Sydämellisesti tervetuloa!

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon joulukuun kokoontuminen pidetään torstaina joulukuun 12. p:nä klo 14 alkaen Seija ja Antero Pärssisellä Kiviniementie 424, 17120 Paimela. Ruokaillaan ja muistellaan joulujen viettoa aiempina vuosina. Tervetuloa!

Erillinen Pataljoona 6:n muistojuhla Heinolassa 27.12. Jumalanpalvelus klo 11 kirkossa, Keljan taistelun 75-vuotismuistojuhla klo 13. seurakuntakeskuksessa.

Pyhäjärvi -tuotteet

* **Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki.** 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkuajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

* **Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi** v. 1989 ilmestynyttä kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historiaosuus entisestä kopitajastamme sekä muresanasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

* **Isännänviiri** (suunnittelu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* **Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunnittelu Kaarle Viika) 42 euroa + postikulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Vpl. Pyhäjärvi -tuotteita edullisesti lahjaksi ja omaan käyttöön

Hanki nyt joululahjaksi **vaakunapaita**, jota saatavana jälleen joulukuun alusta alkaen kaikissa pohjaväreissä valkoinen, helmenharmaa ja musta. Tuote, juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita, sopii esim. lahjaksi ja asukseksi tuleville kotiseutumatkailijoille, vaikka koko ryhmälle. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuaista T-paitaa löytyy valkoisissa ja mustissa sekä V- että pyöreällä kaula-aukolla, mutta helmenharmaissa vain pyöreäaukkoisena. Koot S, M, L, XL hinta 15 e/kpl ja isommat koot XXL ja XXXL 20 e/kpl. **Dokumenttielokuva** Muistojen järvi on kuvattu vuosina 1939-44 Pyhäjärvellä. DVD:n hinta 20 e/kpl, tuotetta jäljellä muutamia kappaleita, mukana liuskan seloste elokuvasta. **Seuran 50-vuotishistoriikki** (2007) tarjoushintaan 10 eur/kpl.

Postitettaessa lähetysiin lisätään postituskulut. Tilaukset ja tiedustelut toistaiseksi ainoastaan Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisako@gmail.com (huom. muuttunut sähköpostiosoitte)

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

**Kesän 2015
Pyhäjärvi-juhlat
Sastamalassa
sunnuntaina 19.7.**

Mistä löydän hyvän lahjan?

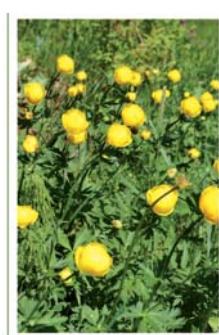
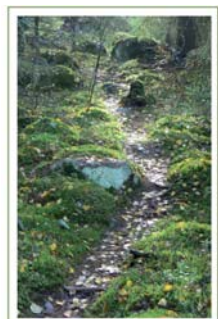
Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunistu Vpl Pyhäjärveä**, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040. Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja. Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Seuraava Pyhäjärvi-lehti ilmestyy ennen joulua. Aineistot toimitukseen viimeistään ke 10.12.2014 mennessä, kiitos!

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön uudet adressit saatavana

Adressit 10 euroa
kappale +
postituskulut.
Tilaukset:
Juhani Forsberg
Ryytimaantie 19 A 8
00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899 tai
juhaniforsberg@gmail.com

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Kirsti Naskali, Esko Pulakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Rautasemantie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola